

TAKU

TAIDE- JA KULTTUURIALAN AMMATTIJÄRJESTÖ TAKU RY
FACKORGANISATION FÖR KONST- OCH KULTURSEKTORN RF

3/2011

T ä s s ä n u m e r o s s a

Kuva: Hannele Fors,
Ekkørø - sarjasta Minun mereni - Havet i mig

TAKU

Julkaisija: Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry/
Fackorganisationen för konst- och kultursektorn rf

Lehden toimituskunta:
päätoimittaja Kirsi Herala
p. 040 5111 200, 0201 235 393
email: kirsi.herala@taku.fi.
Petri Katajarinne, Anne Mari Rautiainen, Merja Isotalo,
Raisa Niemi, Kirsikka Rantalainen ja Riina Virkkunen.
Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.
Julkaisuun tarkoitetuista artikkeleista ja
niiden toimitusajoista on sovittava
toimituskunnan kanssa.

Lehden kuvituksessa käytetty
Ingram-kuvakirjaston kuvia.

Taitto: Kirsi Herala/Anne Punttila
Paino: Painokotka Oy, Kotka
ISSN 1457-7003

Aikakauslehtien Liiton jäsenlehti

TAKU:n lehdessä olevat artikkelit ja niissä esitetyt
mielipiteet ovat kirjoittajien henkilökohtaisia mieli-
piteitä. Ne eivät välttämättä edusta TAKU ry:n
virallista kantaa.

Puheenjohtajalta	3
Kulttuurialat edelläkävijöitä	4
RAISA NIEMI	
Näin muualla – Kaikki kiertää	6
RAISA NIEMI	
Kehittämishanke – Kevät 2011	7
SARA KUUSI	
Kenen Suomessa taidetta tehdään?	9
KIRSIKKA MORING	
Kymenlaaksossa kulttuurien välistä vuorovaikutusta jo vuosisatojen ajan	10
JAANA VUORIO-PALMUMAA	
Amy Waldman	14
SANNA POSTI SJÖMAN	
Suomen Lontoon Instituutti	16
RAIJA KOLI	
Ikäihmiset Nostalgiamatkalla Leppävirralla ja Varkaudessa 2010-2012	17
ULLA PUUSTINEN	
Kulttuuri kannattelee	20
KATRI HALONEN JA OUTI TEYE	
Lilith	22
KIKKE HEIKKINEN	
Kolea elämä	24
PANU HÄMEENAHO	
Levyhylly	25
JUHA NIEMI	
100-vuotias suomalainen sarjakuva juhlii	26
RAISA NIEMI	
Syysseminaari ja vuosikokouskutsu.....	27
Määräaikainen, muista oikeutesi	28
ARJA AHOLA, KARI ESKOLA, ANNA JOUTSENNIEMI	
Työnhakijan suomalaisuus voi usein olla yliarvostettu meriitti	29
HEIDI LAYNE	
Jäsensivut	30

Puheenjohtajalta

Kuva: Johannes Wiehn

Ensin hyvät uutiset: syksyn sieni- ja marjasato on ollut mitä mainioin. Nautitaan luonnosta ja sen antimista! Sitä vastoin talouden satonäkymät näyttävät varsin synkiltä: Euroopan ja Yhdysvaltain talouskriisien vaikutukset tulevat näkymään myös meidän kulttuurin ammattilaisten elämässä. Maailmantalouden myllerrykset saavat yleensä suomalaiset poliitikot ja virkamiehet painamaan paniikinappulaa. Jostain on säästettävä ja yleensä ensimmäinen säästökohde on kulttuuri. Kukapa kulttuuria tarvitsisi? Leikataan sieltä, kun nuo reppanat eivät kuitenkaan nouse barrikadeille puolustamaan asiaansa. Näin on käymässä taas kerran.

Pääministeri Kataisen hallituksen ohjelmaa lukiessa tulini ensin kaikkien hyvien lupauksen ja tavoitteiden runsaudessa hyvälle tuulelle, mutta kun pääsin itse budjettipuoleen, niin mieleeni mieleeni nousi kiukku. Kulttuuri ja luova talous oli hyvin huomioitu ohjelmassa ja meille monia tärkeitä asioita luvataan edistää. Samoin työllisyyden hoitoon ohjema lupaa monia parannuksia. Noiden hyvien aikeiden toteuttamiseen ei vain tunnu löytyvän tahtoa (lue rahaa), päinvastoin budjettineuvotteluista tihkuneista uutisissa (HS 17.9.) kerrotaan kulttuuriin kohdistuvien leikkauksien olevan suhteessa suurempia kuin useimmilla muilla hallinnon aloilla. Sadan miljoonan euron menoleikkauksista peräti neljäkymmentä prosenttia (39,5 miljoonaa euroa) kohdistuu Opetus- ja kulttuuriministeriöön. Tuo summa koko valtion budjetista on noin promillen verran, mutta sen vaikutukset ovat opetus- ja kulttuurialalle ovat hyvin merkittävät. Muun muassa museoalaan kohdistuu viiden

miljoonan euron säästöt. Opetuspuolella säästöt kurittavat eniten vapaata sivistystyötä, josta moni takulainenkin saa elantonsa. Samoin kentältä tulee jatkuvasti viestejä siitä miten eri ministeriöiden rahoittamien hankkeiden jatkorahoitus on vaakalaudalla. Onneksi sentään veikkausvoittovaroihin ei olla vielä kajottu.

Viime hallituskaudella kulttuuria tuettiin ja edistettiin monin tavoin. Myös tällä hallituskaudella ainakin ohjelmatasolla kulttuurin merkitys on tunnustettu. Pelkät kausi-aiemukset eivät kuitenkaan riitä, tarvitaan myös tekoja. Kulttuuri- ja urheiluministeri Paavo Arhinmäki on vain ollut kovin hiljaa julkisuudessa kulttuurin tulevaisuudesta keskusteltaessa. Tarvitsemme aktiivisia kulttuurin vaikuttajia ja puolestapuhujia kaikilta yhteiskunnan aloilta. Hiljaisuus tulkitaan myöntymisen merkiksi.

Kulttuurilla ja taiteella on itseisarvonsa. Mutta kulttuuri on myös muutostekijä, jolla on taloudellista ja yhteiskunnallista merkitystä, kun Suomi käy selviytymiskamppailuaan sellunkeiton, kännyköiden ja loistoristeilijöiden rakentamisen loputtua.

Pidetään ääntä itsestämme ja puolustetaan kulttuuria isoon ääneen. Ja tehdään tekoja kulttuurin puolesta.

Petri Katajarinne
puheenjohtaja

KULTTUURIALAT EDELLÄKÄVIJÖITÄ

– Akavan kulttuuripoliittinen ohjelma vaatii luovuutta työyhteisöihin

Sitä mukaa kun taloustilanne Suomessa on heikentynyt, luovuus ja kulttuuri on nostettu esiin erilaisissa selvityksissä elämänlaatua parantavana asiana. Edellisen hallituksen tilaama Pekka Himasen Kukoistuksen käsi-kirja suitsutti kulttuurin merkitystä. ”Nostaisinkin nyt seuraavana suurena investoinnin kohteena monen vuosikymmenen miljardien teknologia-panostuksen rinnalle ihmistieteet ja taiteet. Niiden merkitys elämämme rikastajana on valtava samalla kun niiden edellyttämät panostukset ovat esimerkiksi teknologian kehittämiseen verrattuna hyvin pieniä. Linjauksena on, että kun muu maailma menee kohti kovia teemoja, Suomi panostaakin humanismiin ja taiteisiin.”

Myös uuden hallituksen ohjelmassa kulttuuri saa merkittävyyttä. ”Hallitus lähtee siitä, että kulttuurilla on keskeinen asema yhteiskuntaa rakennettaessa. Taide ja kulttuuri ovat ihmisenä olemisen välttämättömiä perusasioita, joiden uutta luova vaikutus säteilee elämän kaikille alueille. Hallitus kehittää kulttuurisen moninaisuuden tunnistavaa kulttuuripoliittikkaa, jossa kulttuuri on kaikkien kansalaisten tavoitettavissa ja erityistoimilla paranetaan osallisuutta kulttuurin nyt ulkopuolelle jäävissä ryhmissä.”

Korkeasti koulutettujen työmarkkinakeskusjärjestö Akava on myös havahtunut kulttuuripoliittikan saralla, kiitos TAKUn ja sen entisen puheenjohtajan Susanna Tommilan. Akavaan kuuluu 34 liittoa, joissa on yli puoli miljoonaa jäsentä, takulaiset mukaanlukien. Susanna Tommila huomasi, että vaikka Akava tekee elinkeino-, työmarkkina- ja koulutuspolitiikka, kulttuuripoliittinen ohjelma puuttui järjestöltä kokonaan.

Akava kuin mini-Suomi

”TAKUn puheenjohtajana mietin, kuinka saisin järjestön ajamille asioille näkyvyyttä” Tommila kertoo. ”Akava edustaa kuitenkin sivistysaloja, mutta sillä ei ollut minkään-

laista linjausta kulttuuripoliittikasta”. Silloinen Akavan puheenjohtaja Matti Viljanen otti Tommilan ideasta kopin ja perusti työryhmän laatimaan kulttuuripoliittisen ohjelman. ”Akava on mini-Suomi. Siinä on mukana työnantajat ja työntekijät, maksajat ja palkansaajat” Tommila listaa. Työryhmän toiminta olikin melkoista tasapainoilua, mutta ohjelma saatiin valmiiksi loppuvuodesta 2010. Ohjelma nostaa esiin seitsemän hyvinkin ajankohtaista teesiä kulttuuri hyvinvoinnin edistäjänä tekijänoikeuksiin ja alan työllisyysnäkömiin.

Julkinen sektori takaa laadun ja tasapuolisuuden

Yritysyhteistyö ja sponsorirahoituksella toimiminen ovat arkipäivää monelle kulttuurialan toimijalle. Susanna Tommila peräänkuuluttaa myös julkisen sektorin vastuuta. ”Ei julkisen rahan osoittaminen kulttuurille sulje pois tilaaja-tuottaja palveluita” Tommila sanoo. Akavan kulttuuripoliittiseen ohjelmaan on kirjattu kulttuuripalveluiden tasavertainen saatavuus ja alueelliset tarpeet. ”Yksityiset tahot tekevät ja tukevat kulttuurityötä, joka on suunnattu niille, joilla on varaa maksaa. Julkinen raha puolestaan takaa laadun ja tasapuolisuuden”, hän huomauttaa. Tommila on huolissaan siitä, että valtion

Raisa Niemi

rahat, jotka on osoitettu kulttuuri-työhön, menevätkin kunnissa ihan muuhun. Kauniaisten kunnan kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkönä hän on mukana vähenevien määrärahojen ja palveluiden turvaamisen välisessä kädenväännössä. ”Kuntalain hengen mukaisesti kulttuurisen työn tulee toteutua oikeudenmukaisesti” Tommila vaatii. ”Ainakin lasten ja vanhusten oikeuksista saada kulttuuripalveluja täytyy pitää kiinni”. Tommilaa huolestaa myös kulttuurimäärärahojen ohjaaminen pelkästään laitoksille. ”Kuinka paljon onkaan paikkakuntia, joissa ei toimi yhtään isoa taidelaitosta - esimerkiksi Vantaa” Tommila huomauttaa.

Koulutuspaikkojen vähentäminen väärää politiikkaa

Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi vuoden 2010 lopulla tilaston, jonka mukaan taidealalla oli työttömiä työnhakijoita enemmän kuin kertaakaan vuosikymmenen aikana. Taide- ja kulttuurialan koulutusta on lisätty tuntuvasti 2000-luvulla, mutta työpaikat eivät ole lisääntyneet samaa tahtia. OKM:ssä harkitaan koulutuspaikkojen vähentämistä etenkin ammatillisessa ja toisen asteen koulutuksessa.

”Aloituspaikkojen vähentäminen on väärä pää lähteä ratkaisemaan ongelmaa” Tommila huomauttaa. Kyseessä on hänen mukaansa pikemminkin työvoimapolitiittinen kuin koulutuspoliittinen kysymys. Kulttuurinen työ ei ole hävinnyt minnekään, mutta työpaikat eivät kohtaa tekijöitä. Yrityksissä esimerkiksi johdon sihteerit ovat joutuneet järjestämään kulttuuritapahtumia, tilaamaan taideteoksia ja suunnittelemaan julkaisuja, sen sijaan että alan ammattilaiset vastaisivat niistä. Mutta on Tommilan mukaan koulutuksessa toki parannettavaakin. Koulutuksen sisältöjä pitäisi suunnata markkinointiin ja yrittämiseen. Liiketoimintaosaaminen vaatii kulttuurialalla panostamista.

Luovan alan yrittäjyyden toimintaedellytysten parantaminen onkin yksi Akavan kulttuuripoliittisen oh-

Tommila kaipaa Suomeen kuvataidepuolelle ”off-Broadway”-toimintaa.”On vaarallista määritellä instituutioiden kautta, mikä on taidetta.”

ohjelman teemoista. Ohjelman mukaan yrittäjyyden ja palkkatyön välillä siirtyminen pitäisi tehdä joustavammaksi ja uusia yrittäjyyden muotoja tulisi tukea. Myös asenneilmastossa olisi parantamisen varaa. Lisäksi kulttuurialan työllistymistä on Akavan ohjelman mukaan hankala mitata muun muassa siksi, että kulttuuriammatteihin koulutettujen henkilöt voivat harjoittaa ammatiaan varsinaisten kulttuurialojen ulkopuolella. Työllisyysmittareita pitäisikin ohjelman mukaan kehittää niin, että ne antaisivat paremman kuvan todellisesta tilanteesta.

Kulttuuri kyseenalaistajana

Ohjelmassa todetaan että kulttuurialat ovat hyvin työntensivisiä aloja. Esimerkiksi kulttuuritapahtumien järjestäminen työllistää jopa kolme kertaa enemmän kuin vielä kymmenen vuotta sitten. Kulttuurin kautta avautuu hyvin monipuolisia työllisyysnäköymiä myös perinteisten kulttuurialojen ulkopuolelta.

Monet tutkimukset ja käytännön kokemukset ovat osoittaneet, että taide ja kulttuuri lisäävät merkittävästi hyvinvointia. Taiteen soveltavia menetelmiä painotetaan tällä hetkellä paljon, erityisesti hoivatyössä. Taiteen välineellistäminen on Tommilan mukaan kuitenkin arveluttavaa. ”Taiteella on arvo sinänsä” hän huomauttaa. Silti kaikille työyhteisöille tekisi hänen mukaansa hyvää kyseenalaistaa omia toimintatapojaan. ”Tulevaisuudessa taiteilijoita tulisi olla mukana arkityössä ihan pelkästään kyseenalaistajina” Tommila maalaillee. ”Samalla ymmärrys taidetta ja kulttuuria kohtaan lisääntyy.”

Rohkeita irtiottoja

Susanna Tommila vetää puheenjohtajana Akavan kulttuuripoliittisen ohjelman seurantariryhmää. Sen tavoitteena on jalkauttaa tehtyjä strategisia kirjauksia, seurata kuinka ne näkyvät yhteiskunnassa ja laatia tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia. Tommila uskoo, että kulttuuriala kyllä pärjää, vaikka taantuman uhka väijyykin koko Euroopan yllä. ”Edellisestä lamasta oli ainakin se hyöty, että kulttuuri- ja taidealan tekijät oppivat hyvinkin erilaisia tapoja toimia. Nyt ei enää säikähdetä, jos rahoitus uhkaa loppua, vaan tehdään yhteistyötä, uskalletaan yrittää rohkeitakin irtiottoja” Tommila uskoo.

NÄIN MUUALLA

Kaikki kiertää

Raisa Niemi

Ranskan ruokakulttuurin pääkaupungissa osataan muutakin kuin kokata. Lyonin kaupungin ja sen kulttuurilaitosten välinen sopimus vie taidetta ulos taloista ongelmalähiöihin.

Länsi-Ranskassa sijaistevan Lyonin kaupungin asukkaita hemmotellaan. Maailmankuulujen ruokaherkkujen ohella kaupunkilaiset voivat nauttia kulttuuritarjonnasta asuma-alueillaan lähiöissä paitsi keskustassa, myös lähiöissä. Lyonin kaupunki on solminut 22 kulttuuri- ja taidelaitoksen kanssa Charte de coopération culturelle -sopimuksen, joka edellyttää taidelaitoksia toimimaan myös seiinensä ulkopuolella esimerkiksi kouluissa, sairaaloissa ja vanhainkodeissa.

Sopimus nojaa Ranskan valtion, Lyonin kaupungin sekä alueellisen hallinnon kesken solmittuun CUSC sopimukseen (Urban Contract for Social Cohesion). CUSC tähtää alueiden kehittämiseen ja nostaa kulttuurin yhtä tärkeäksi vetovoimatekijäksi kuten esimerkiksi talous, opetus tai työllisyys. Hors les murs- muurien ulkopuolelle Lyonissa jopa 90% kulttuurilaitosten kuluista katetaan julkisin varoin. Kaupunki yleensä myös omistaa rakennukset ja suuri osa taiteilijoista on kaupungin palkkalistoilla. Talojen ulkopuolella toteutettava työ on nykyään kaupungin myöntämän perustoimintatuen saamisen edellytys. Erillistä rahoitusta ei toiminnalle osoiteta, vaan kulut kompensoidaan kaupungin perustuessa. Ranskassa tällaista kulttuurivientiä kutsutaan hors les murs -eli muurien ulkopuolella -toiminnaksi.

Lyonissa Charte-sopimuksen piiriin kuuluvat mm. ooppera, elokuvainstituutti, kirjasto sekä tanssitalo. Sopimus solmitaan aina kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Paikallisen kulttuuriviennin kohteiksi on uusimassa sopimuksessa valittu kymmenen ongelmalähiötä. Eri asuinalueiden tarpeet ja toiveet listattiin ja erityistä painoa suunnittelutyössä saivat kansalaisjärjestöt ja asukasyhdistykset. Myös kulttuurilaitokset pääsivät vaikuttamaan sopimuksen sisältöön ja jokaiseen kulttuurilaitokseen

nimettiin yhteyshenkilö, joka vastaa Charte-sopimuksen koordinoimisesta. Erityishuomio sopimuksessa annettiin vanhuksille, lapsille, nuorille, vangeille sekä syrjäytymisvaarassa oleville.

Théâtre des Célestins on esimerkiksi toteuttanut pieniä teatterihetkiä kouluissa, kirjastoissa ja muissa yleisötiloissa. Teatterissa järjestetään myös säännöllisesti avoimia harjoituksia, joita koululaiset saavat tulla seuraamaan. Konservatorio on kehittänyt erityisesti nuorten kuorotoimintaa kaupunginosissa ja järjestänyt konsertteja sairaaloissa sekä vanhustentaloissa. Nykyaikaisen museon puolestaan on vienyt kymmeniä tauluja museon kokoelmista ulos erilliseen näyttelyyn Duchèrein alueelle. Museo on järjestännyt myös taidetyöpajoja vanhoissa ja sairaaloissa, sekä kehittänyt saavutettavuutta, mm. luomalla uuden nettisivuston, joka soveltuu erityyppisille kuten näkövammaisille. Lisäksi museo on julkaissut DVD-levyjä ja muuta materiaalia yleisölle, joka ei pääse näyttelyihin paikan päälle.

Esimerkillinen ooppera

Erinomainen esimerkki Lyonin mallin toimimisesta on oopperan monipuolinen sosiaalinen työ. Oopperan laulajat, muusikot ja tanssijat osallistuvat säännöllisesti eri kaupunginosien tapahtumiin, juhliin ja taidekasvatushankkeisiin. Taiteilijavierailuja toteutetaan sairaaloissa kolme kertaa vuodessa, koululaisille ja vanhuksille on järjestetty erityisnäytöksiä aamupäivisin. Aluehallinto ostaa lippuja esityksiin jopa kolmelle tuhannelle lukiolaiselle vuosittain. Lisäksi koululaisille järjestetään taiteilijatapaamisia, joissa keskustellaan ja myös kritisoidaan esitystä - näin kannustetaan lapsia ja nuoria argumentoimaan. Oopperan tiloja annetaan myös muiden kulttuuritoimijoiden tuottamiin tapahtumiin.

Oopperassa on toteutettu myös pitkäaikaisia yhteistyöhankkeita, esimerkiksi kunnianhimoisen Kaléidoskope-projekti, johon osallistui yli 300 amatööriä ja 100 freelancertaiteilijaa. Projekti huipentui esityksiin oopperan isolla lavalla.

Taidelaitosten ulkopuolella tapahtuvaa sosiaalista kulttuurivientiä arvostetaan laajalti Euroopassa. Myös Helsingissä on nähty hyviä avauksia tällä kentällä, kuten esimerkiksi Kansallisteatterin kiertävä Viides Näyttämö, jonka esityksiä voi tilata erilaisiin laitoksiin. Helsingillä on kuitenkin vielä pitkä matka Lyonin malliin.

KEHITTÄMISHANKE – kevät 2011

Sara Kuusi – Helsingin kulttuurikeskus

Kehittämishankkeenä käsittelee Lyonin kaupungin kulttuuripolitiikkaa ja erityisesti sen lippulaivaa Charte de coopération culturelle – sopimusta. Kyseinen sopimus on kaupungin ja sen 22 kulttuuri- ja taidelaitoksen välinen eräänlainen kulttuuriyhteistyön perussopimus.

Lyonin esimerkki on kiinnittänyt huomion jo muutama vuosi sitten ja se on kansainvälisesti tunnustettu malli. Tavoitteeni on selvittää sopimuksen taustoja, sekä hyviä ja huonoja kokemuksia ja hankesivaltajia. Helsingin kaupungin kulttuuri- ja kirjastolautakunta kehittää avustuskenttää ja eri rahoitusmalleja ja tässä työssä myös kansainväliset esimerkit ovat arvokkaita. Ns. hors les murs -toiminta eli laitosten seinien ulkopuolella tapahtuva sosiaalinen kulttuurityö on saamassa yhä enenevää merkitystä ja arvostusta eurooppalaisella tasolla. Myös Helsingissä on nähty hyviä avauksia tällä kentällä (esim. Kansallisteatterin 5.näyttämö).

Toteutin tutustumismatkan Lyoniin tammikuussa 2011 ja sen aikana vahvistui käsitys siitä, että kaupungissa toteutettavasta kulttuuriyhteistyöstä voisi olla myös Helsingin toimijoille hyötyä. Tapaasin Charte de coopération culturelle – sopimuksesta vastaavia virkailijoita kaupungin kulttuuritoimessa ja pääsin tutustumaan seuraaviin laitoksiin:

Ooppera

Tanssin talo

Les Lumières – elokuvainstituutti

Teatteri les Céléstins

Lyonin kaupunki- ja kulttuuripolitiikan raamit

Ranskassa kaupunkipolitiikka nojaa pitkälti kaupunkien sosiaalista koheesiota edistävään sopimukseen (Urban Contract for Social Cohesion eli CUSC). CUSC on Ranskan valtion, Lyonin kaupungin ja Rhône Alpes aluehallinnon ja maakunnan hallintoelinten yhteinen poliittinen sopimus alueen kehittämiseksi. Kulttuuri on tässä sopimuksessa nostettu yhtä tärkeäksi vetovoimatekijäksi kuin talous, opetus tai työllisyys. CUSC määrittää, että jokaisessa painopisteiksi valitussa kaupunginosassa on toteutettava vähintään yksi kulttuurihanke.

Lyonissa kaupunkipolitiikkaa hallitsee kaksi toiminnan painopistettä: - kaupunginosat, kohteiksi on valittu

10 kaupunginosaa, jotka tarvitsevat erityistä huomiota

- yhteiset strategiset teemat, jotka ovat:

- Kulttuurinen monimuotoisuus
- Asukkaiden muistot / muistinkeruu
- Hip hop kulttuuri
- Kulttuuri- ja taiteelliset käytännöt kaupunginosissa
- Kulttuuri sosiaalisen ja taloudellisen yhdentymisen voimavarana
- Digitaalinen kulttuuri

Kulttuuripolitiikka noudattaa näitä kaupungin yhteisiä linjauksia ja kulttuuriyhteistyösopimus on laadittu CUSC:in määrittämässä raameissa. Charte de coopération culturelle on Lyonin kaupungin ja sen 22 taide- ja kulttuurilaitosten välinen sopimus, jonka avulla tiettyjä painopisteiksi valittuja kaupunginosia kehitetään ja syrjäytymisvaarassa olevia asukkaita tavoitetaan kulttuurin keinoin. Sopimus allekirjoitetaan kolmen vuoden jaksoiksi, nykyinen sopimus määrittää suuntaviivat vuosiksi 2010-2012. Sopimuksen tavoitteena on taata kulttuurin ja taiteen saavutettavuus sekä asukkaiden osallisuuden kehittäminen. Hankkeet suunnataan niitä eniten tarvitseville (vanhukset, lapset ja nuoret, vangit ja syrjäytymisvaaran alla olevat), jotta erityisesti nämä vähäosaisimmat asukasryhmät pääsisivät nauttimaan kulttuuritarjonnasta ja kulttuurihankkeiden avulla parantamaan elämänlaatuaan.

Kulttuuriyhteistyösopimus mobilisoi kulttuuri- ja taidelaitoksia ja edellyttää niitä toimimaan seiinensä ulkopuolella. Asiakirja edellyttää laitoksilta aktiivista yhteistyötä erilaisten yhdistysten ja järjestöjen kanssa niin sosiaali-, koulutus-, kuin taidealalta. Mukana on museoita, teattereita, tanssin talo, ooppera, kaupungin kirjasto, orkesteri ja arkisto yms.

Taustaa

Charte de coopération culturelle -sopimus syntyi pitkän neuvottelu- ja suunnittelutyön pohjalta. Sitä valmisteltiin kolme vuotta vuodesta 2004 alkaen. Lyonissa jokaisessa kaupunginosassa toimii ns. Equipe de maîtrise d'oeuvres (poikkialuehallinnollinen ammattilaisten ryhmä), joiden toiminta kustannetaan mainitusta CUSC valtakunnallisesta ohjelmasta.

Eri asuinalueiden tarpeet ja toiveet listattiin jokaisen kaupunginosan vastaavan ryhmän kanssa ja asukkaita

kuunneltiin erityisen paljon. Valmisteluvaiheessa kulttuurilaitoksilta pyydettiin myös kuvaus niiden toiminnasta ja tavoitteista. Tämä prosessi oli tärkeää kaupunkilaisten näkökulmasta ja pakotti myös laitokset tavanomaista syvempään itseanalyysiin.

Jokaiseen kaupunginosaan on perustettu komitea kulttuuria varten. Kulttuurilaitosten edustajia on kutsuttu mukaan näihin komiteoihin ja he käyvät jatkuvaa dialogia eri toimijoiden ja järjestöjen kanssa. Jokaisessa kulttuurilaitoksessa on myös nimetty yhteyshenkilö, joka vastaa Charte sopimuksen koordinoimisesta.

Charte sopimusta koordinoi kaupungin kulttuuritoimen Mission culturelle -toimisto, jossa työskentelee kolme henkilöä. Kaupungin kulttuuritoimen hallinnossa työskentelee noin 30 henkilöä, mutta yhteensä yli 1200 henkilöä kulttuurialalta on kaupungin palkkailistoilla (kaupunginorkesteri, museot, arkisto yms.).

Alun perin Charte -sopimus oli vain toive tietynlaisesta toiminnasta, nyt siitä on tullut toiminnan edellytys. Ajatus on, että laitokset tekevät seinien ulkopuolista toimintaa niille ominaisella tavalla eli niin kuin jokaiselle heistä on luontevaa. Kaupungin edustajan (Marc Villarubias) mukaan sopimuksen puitteissa toteutettavista hankkeista 1/3 on loistavia, 1/3 hyviä ja loput 1/3 ei toimi tarpeeksi hyvin erilaisten syiden takia.

Kuten lähes jokaisessa eurooppalaisessa kaupungissa tällä hetkellä, Lyonissakin taloudellinen tilanne on yhä tiukempi ja kaupungin budjettia leikataan. Tässä vaikeutuneessa tilanteessa paine vähentää sosiaalista työtä on kasvanut. Kulttuurisopimuksella on kuitenkin poliittista painoarvoa ja se on koettu arvokkaaksi työkaluksi.

Sopimus on myös lisännyt laitosten välistä yhteistyötä ja terveyttä kilpailua, museot ovat esimerkiksi tehneet yhteistyötä digitaalinen kulttuuri- teeman alla. Sopimus on vahvistanut myös kaupungin poikkialuehallinnollista yhteistyötä, erityisesti sosiaalivirasto, kulttuuritoimi, opetusvirasto ja kaupunkisuunnitteluvirasto tekevät jatkuvasti yhdessä töitä. Tämä on kiinnostavaa myös eurooppalaisen kaupunkipolitiikan näkökulmasta.

Esimerkkejä hankkeista:

Théâtre des Céléstins

Teatteri on toteuttanut pieniä teatterihetkiä (15-40min), joita on esitetty kouluissa, kirjastoissa ja muissa kaupunginosan eri yleisötiloissa. Te-

atterissa järjestetään säännöllisesti avoimia harjoituksia, joita koululaiset saavat tulla seuraamaan. Harjoitusprosessi on tärkeä avata yleisölle ja se herättää yleensä paljon kysymyksiä ja ajatuksia. Yleensä ohjaajat suhtautuvat myönteisesti ko. käytäntöön. Kahden kuukauden harjoitusjakson aikana voidaan järjestää kolme avointa harjoitusta. Luokat, jotka kutsutaan paikalle, valitaan niistä, jotka sitoutuvat koko esityksen kehityskaareen. Myös vankiloissa on tehty esityksiä ja kirjoitustyöpajoja ja roolityöpajoihin on lainattu lavasteita ja pukuja. Teatterin vastaanottovirkailijoiksi palkataan systemaattisesti syrjäytymisvaarassa olevia nuoria kuukauden ajaksi. Palkka ja muut työehdot ovat täysin samat kuin muilla työntekijöillä.

Teatterin edustajan mukaan, Charte sopimus antaa heille toimintakehyksen, mutta ed. mainittuja hankkeita toteutettiin jo ennen sen olemassaoloa.

Théâtre de la Croix-Rousse

Samantyyppistä toimintaa kuin Céléstins:issä eli lapsille ja vanhuksille on tarjottu erikoisohjelmaa ja tutustumista teatterin tiloihin ja esityksiin. Syrjäytymisvaaran alla olevia nuoria on työllistetty toimistotehtäviin. Taiteilijaresidenssejä on tehty mm. vankiloissa.

Ooppera

Oopperan toiminta on todella vaikuttavaa, heillä on myös selvästi eniten resursseja sosiaalisen työn toteuttamiseen. Oopperan muusikot ja tanssijat ovat kaupungin palkkalistoilla. Tämän lisäksi he saavat tuntipalkkaa kun osallistuvat Charte toimintaan. Laulajat, muusikot ja tanssijat ovat osallistuneet kaupunginosan erilaisiin tapahtumiin, juhliin ja taidekasvatushankkeisiin.

Oopperan edustaja painottaa kuitenkin, että hankkeen onnistuminen riippuu pitkälti taiteilijan intresseistä eli hänen omasta tahtotilasta ja kiinnostuksesta (interêts propres), silloin myös taiteilijat sitoutuvat vahvasti hankkeen toteutukseen.

Ooppera on työstänyt pitkäaikaisia hankkeita, loistavana esimerkkinä kunnianhimoinen Kaléidoskope -projekti, joka toi yli 300 amatööriä esiintymään lavalle. Hankkeeseen osallistui yli 100 freelancetaiteilijaa kun vakituiset taiteilijat eivät voineet sitoutua liian tiukkoihin harjoitusjaksoihin normaalin esitystoiminnan lisäksi. Projekti huipentui esityksiin Oopperan isolla lavalla.

Koululaisille järjestetään Oopperan esitysten jälkeen taiteilijatapaamisia,

joissa keskustellaan ja myös kritisoidaan esityksiä. Näin kannustetaan lapsia ja nuoria argumentoimaan. Kriittikin vastaanottaminen ja käsittelemisen on myös hyödyllistä taiteilijoille. Arviolta 3000 lukiolaista pääsee katsomaan esityksiä vuodessa. Aluehallinto eli Région Rhône Alpes ostaa liput esityksiin, jotka Ooppera valitsee.

Taiteilijaresidenssejä toteutetaan sairaaloissa noin kolme kertaa vuodessa, kuten myös erillishankkeita, esim. Taikahuulun esittäminen nuorten mielenterveyspotilaiden kanssa. Koululaisille ja vanhuksille on järjestetty erityisnäytöksiä aamupäivisin.

Ooppera koordinoi Danse à petit pas -hanketta, joka kannustaa tanssijoita esiintymään myös sanallisesti. Hanke koostuu kolmesta osasta, jotka tanssija esittää koululaisyleisölle:

- 1) tanssiesitys
- 2) esityksen videointi
- 3) pienen luennon pitäminen, esim. tanssin historiaa

Ooppera saa paljon yhteydenottoja, vierailijat ja yhteistyökoulut / tahot valitaan yleensä niistä kahdesta kaupunginosasta, jotka on merkitty Oopperan prioriteeteiksi. Oopperan tiloja annetaan myös muiden kulttuuritoimijoiden tuottamiin tapahtumiin, näin lisätään Oopperan saavutettavuutta ja demystifioimista.

Tanssin talo

Tanssin talo on toteuttanut toimintaa kolmessa eri kaupunginosassa, erityisesti koulujen kanssa. Vuoden 2006 aikana yli 900 lasta pääsi tutustumaan näytöksiin. Yhteistyötä on tarkoitettu tiivistää entisestään, suunnitteilla on mm. työpajoja, erityisnäytöksiä ja keskusteluja koululaisten kanssa. Yksi tanssiryhmä on myös käynyt säännöllisesti esiintymässä vankiloissa.

Nykytaiteen museo

Museo toteutti näyttelyn Duchère:in alueella, kymmeniä tauluja tuotiin museon kokoelmista ulos erillisnäyttelyyn. Taidetyöpajoja on järjestetty vankiloissa ja sairaaloissa. Museo on kehittänyt saavutettavuuttaan, mm. luomalla uuden nettisivuston, joka soveltuu myös erityisryhmille kuten näkövammaisille. Museo on myös työstänyt uutta materiaalia kuten DVD levyjä ja julkaisuja yleisölle, joka ei pääse näyttelyihin paikan päälle.

Konservatorio

Konservatoriolla on vahva alueellinen kattavuus ja hyvä yhteistyöverkosto koulujen kanssa. Se on kehittänyt erityisesti nuorten kuorotoimintaa kau-

punginosissa ja järjestänyt konsertteja sairaaloissa sekä vanhustentaloissa.

Kaupunginkirjasto

Kirjasto on alueellisesti vahva toimija, ja aluekirjastoja löytyy jokaisesta 10:stä kaupunginosasta. Kirjasto on tehnyt paljon hankkeita ja työpajoja nuorten ja lasten kanssa, mm. kirjoitustyöpajoja ja myös erityisryhmille ja ongelmanuorille suunnattuja pajoja (esim. rap työpaja). Bibliobus kirjastobussi kiertää sairaaloissa ja vankiloissa. Vankiloihin on viety myös kirjastoammattilainen kertomaan kirjastonhoidosta (miten kirjoja hankitaan, miten niitä hoidetaan yms.) ja lukupiirejä on pidetty vankiloissa erityisesti nuorten parissa. Kirjaston saavutettavuutta on parannettu, näkövammaisten palveluja on kehitetty ja vammaisia työharjoittelijoita on otettu aluekirjastoihin töihin.

Lopuksi – muutamia päähuomioita Charte culturelle sopimuksesta:

Kulttuuri- ja taidelaitokset toteuttavat todella kattavaa yhteistyötä erilaisten kansalaisjärjestöjen ja asukasyhdistysten kanssa. Usein myös laitoksen tiloja annetaan asukasyhdistysten käyttöön. Laitokset keuhuvat tiivistä yhteistyötä järjestöjen kanssa, mutta ilmaisevat myös resurssipulan vaikeuttavan mitävien hankkeiden toteutusta

Kulttuuriyhteistyösopimuksen pääpointtina on solidaarisuuden lisääminen sekä asukkaiden osallistaminen.

Sopimuksen arviointia on syytä tutkia tarkemmin, hankkeilla ei ole esim. erillisiä arviointia indikaattoreita. Kuinka suuri yleisö tavoitetaan? Miten paljon hankkeet vievät työaikaa? Kerran vuodessa Lyonissa järjestetään iso keskustelufoorumi ”Journées cultures”, joiden aikana laitosten edustajat, kaupungin väki ja muut kulttuuritoimijat käyvät läpi ajankohtaisia asioita ja analysoivat toteutuneita hankkeita ja aloitteita. Tämä on koettu hyödylliseksi keskustelufoorumiksi.

KENEN SUOMESSA TAIDETTA TEHDÄÄN?

KIRSIKKA MORING,
teatteritoimittaja

”Kulttuuria kaikille” oli napakka otsikko kesän presidenttifoorumille, johon minullakin oli etuoikeus osallistua Kultarannan kesäisessä värihekkussa.

Foorumissa ”kaikkien” kulttuuri transponoitui eri puheenvuoroissa kysymykseksi, kuka sitä tekee, missä, kenelle ja kenen rahoilla.

Osallistuin äsken myös toiseen kulttuurifoorumiin, Taiteen keskustoimikunnan järjestämään monikulttuurisuus-tilaisuuteen, jonka osanottajat tulivat mitä erilaisimmista monikulttuurisista kansanlaisjärjestöistä ja taiteilijayhteisöistä.

Tulevaisuus on heidän ja meidän!

Näitä kahta foorumia yhdisti voimallisesti sama kysymys: Kenen Suomi?

Presidentti Tarja Halonen toi oman fooruminsa alkajaisiksi esiin syvän huolensa kulttuurin ja taiteen tasa-arvosta sekä saatavuuden että tekemisen näkökulmista.

Presidentin näkökulmassa paikallinen ja globaali, nuoret ja vanhat, enemmistöt ja vähemmistöt tukevat toisiaan taiteessa, jos se on yhteisöllistä. Uutta luova taide on muuttumisen väline, suvaitsevaisuuden kotipesä.

Taiteen keskustoimikunta joutui omassa foorumissaan konkreettisesti luupin alle. Maahanmuuttajataiteilijat – ja järjestöt todistivat monella suulla, miten Suomi on sulkeutunut, vihamielinen ja kitsas, jos tarvittaisiin tiloja tai rahoja multikulti-tekijöille.

Mutta eihän se ole totta! Se ei todellakaan ole totta: suomalaiset apurahojen, projektitukien ja tilojen etsijät saavat aivan yhtä tyylyttäviä vastauksia.

Ei raha puussa kasva

Erityisesti, jos olet nuori, vastavalmistunut - ja vaikka kuinka syvästi motivoitunut taitelija - on edessäsi kaita ja kulkikas tie. Raha ei nyt vain kasva puussa.

Suomalaisten vihakeskustelujen, kansallisen kulttuurin häpeällisen yksipuolisen rajaamisen ja suomalaisuuteen vetoamisen vastapuheet ovat luoneet dialogin, jossa heikompa yritetään puolustaa. Syystä.

Se taas on entisestään nostanut joiden yli-ihmisminuuksien röyhtäilyn volyyimia.

Seis maailma - tahdon ulos. Se on paitsi suosittu musikaalin nimi myös hyvin käyttökelpoinen painike, jonka toivoo pysäyttävän tyhjänpuhujat, valittajat, marisijat ja väärän puun vartijat.

Nyt olisi viimeinen hetki koota rivit ja ryhtyä kaikin voimin presidentti Halosen kuuluttaman yhteisöllisen taiteen tekijöiden yhteistyön kehittämiseen. Monikulttuurisuusfoorumissa vierailut Birgitta Englin, Ruotsin Riksteaternin taiteellinen johtaja totesi kauniisti, realistisesti ja kannustaen, että Ruotsissa maahanmuuttajat, maassa asuvat ja siellä syntyneet etsivät toisistaan tukea.

Tosi on, mutta Ruotsi onkin edelläkävijä!

Riksteaternilla on jo vuosikymmeniä ollut valtava määrä tuotantoja, joissa samalla lähtöviivalla ovat olleet niin ruotsalaiset kuin kaikkien maanosien taiteilijat.

Siksi tuntuu erityisen järkyttävältä, että 11/9 aattona Göteborgissa pidettiin neljä terrori-iskun suunnittelijaa lähellä Röda Stenin taidehallia, jossa juhlittiin samaan aikaan kansainvälisen taidetapahtuman avajaisia. Miksi juuri taidehalli?

Laitokset avaavat oviaan ja klubejaan

Emme anna periksi.

Juuri nyt tapahtuu niin paljon positiivista. Nuoret teatterintekijät ja vas-

taanottokeskusten paperittomat ovat löytäneet toisensa. Maahanmuuttajien tarinat siirtyvät suomalaisille näyttämöille monikansallisina ja –kulttuurisina esityksinä.

Teatteri Nirvanan Paratiisi, Riko Saatsin ohjaama näytelmä Bruce Willis Saves the World, Kansallisteatterin Paperiankkuri ja lukuisat muut dokumenttaarisesta teatterista terävän katseensa etsivät esitykset kuuluvat myös taiteellisesti teatterimme eliittiin.

Suomen Kansallisteatteri on Mika Myllyahon tuuppimana avanuut ovensa apposen auki erilaisten kulttuuri-ilmiöiden tulla.

Laitokset saavat goljattimaisen suuren osan valtion kulttuurituesta. Mutta hoi pienet Davidit, toiset ja toisina ajattelijat tai -puhujat: ne eivät enää ole penseitä.

Myös uusi musiikkitalo on tulevaisuuden toivo, esimerkki instituutiosta, joka avautuu kaikelle uudelle.

Soveltavaa taidetta syntyä, jos halutaan

Sairaalat, koulut ja vanhainkodit avavat hanakammin oviaan taiteelle ja taiteilijoille.

Hei lapset, sairaat, työttömät ja vanhukset siellä laitoksissanne, jaksakaa odottaa vielä vähän. Soveltavan taiteen pioneerit ovat liikkeellä. Vielä he eivät saa tarvittavaa tukea, mutta tulevaisuuden visioissa eri ministeriöt lyövät hynttyyt yhteen ja ymmärtävät yhteistyön pakollisuuden. Tule pian tulevaisuus!

Suomessa sairaiden lasten hätää ovat jo kauan lientäneet Sairaalaklovnit, työssään ammattitaitoiset, sairaaloille välttämättömät ja lasten terveyteen välittömästi vaikuttavat näyttelijät.

Kohta heitä on liikkeellä paljon ja kaikissa laitoksissa - jos hyvin käy. Jos taiteilijat vaikkapa kuulisivat toisiaan ja viranomaiset heitä.

Entäs, jos sana muuttuisikin lihaksi?

Suurin lupaus saatiin presidenttifoorumissa opetusministeri Jukka Gustafssonilta. Koulujen taide- ja taitoaineet saavat lisää tuntimääriä ja resursseja tämän hallituksen aikana.

Kauniita sanoja, paatosta ja eetosta tulviva suomalaisen kulttuurin tulevaisuusraportti usko läpäisevyyden periaatteeseen. Ihminen ei ole kokonainen vailla taiteen paloa ja taiteellista elämystä.

Siitä se lähtee. Sana muuttuu lihaksi, ohjelma mahdollisuudeksi.

Jaana Vuorio-Palmumaa

Kuva: Johannes Wiehn, Kouvolan Taiteiden yöstä vuonna 2010

Pohjautuu Kouvolan kaupungin kulttuurituottaja Jaana Vuorio-Palmumaaan Humanistisessa ammattikorkeakoulussa, Helsinki, Kulttuurituotannon koulutusohjelman opinnäytetyön haastatteluihin vuodelta 2011 ”Monikulttuurisuus kulttuurin voimavarana Kouvola – Näkökulmia maahanmuuttajataustaisten nuorten kulttuuriseen integrointiin.

Kymenlaaksossa kulttuurien välistä vuorovaikutusta jo vuosisatojen ajan

Kouvola – Kymijoen kaupunki on osa Kymenlaakson maakuntaa, Itämeren piirin liiketoimintakeskusta ja kehittyvää Pohjois-Euroopan talousaluetta. Kulttuurihistoriallista maisemaa halkova Kymijoki on ollut valtakunnan rajana Ruotsille ja Venäjälle. Sukujen tarinat ja monenkirjavat nimet muistuttavat ihmisten vuorovaikutuksesta itään ja länteen sekä yhteyksistä läheisen Pietarin alueen ja Baltian maiden kanssa.

Kaupungin kehityksen kannalta sijainti Helsingin ja Pietarin metropolien läheisyydessä on strategisesti keskeinen. Kaupungin yritystoiminta kansainvälistyy ja maahanmuuttajien määrä kaupungissa kasvaa. Suuret kaupungit kuten nykyisin Kouvolaakin ovat monikielistyneet koko 2000-luvun ajan.

Suomen kymmenenneksi suurin kaupunki Kouvola - asukkaita noin 90 000 ja alle 18-vuotiaita lähes 20 000 - muodostettiin vuoden 2009 alussa kuudesta Pohjois-Kymenlaakson kunnasta ja kolmesta Kuntayhtymästä. Nykyisen Kouvolan kaupungin väestörakenteesta ulkomaalaisten kansalaisten osuus on 2 % eli noin 2 000 henkilöä.

Suomessa vuonna 1990 ulkoma-

laisia oli 26 000, vuoden 2010 lopussa 168 000. Maahanmuutto on kasvanut voimakkaasti ja tuolloin muuttaneiden syntyneet lapset alkavat nyt aikuistua. Nuorina maahanmuuttaneisiin ja maahanmuuttajien Suomessa syntyneisiin lapsiin liittyy paljon keskustelua. Tilastokeskuksen vuoden 2007 tietojen perusteella vuoteen 2025 mennessä on arvioitu Suomeen muuttaneen 30 000 nuorta sekä maahanmuuttajien noin 80 000 syntyvän lapsen päättävän peruskoulunsa.

Maahanmuuttajien jälkeläisten nuoret edustavat suomalaista yhteiskuntaa yhdenvertaisesti saatuaan saman koulutuksen ja edellytykset kuin muu väestö. Integraatiosta puhutaan maahanmuuttajan sopeutuessa uuteen yhteiskuntaan ja yhteiskunnan maahanmuuttajaan. Haasteensa tuo väestöryhmien suhteiden edistäminen ja monikulttuurisuuden tukeminen paikallistasolla. Apuna toimivat järjestöjen ja viranomaistahojen kanssa Kouvolaakin kaupungin viime vuonna hyväksymän maahanmuutto-ohjelman turvin maahanmuuttajapalvelujen henkilöstö.

Maahanmuuttaja ei ole käsitteenä yksiselitteinen, siihen liittyy ihmisryhmiä, jotka monista eri syistä ovat jou-

tuneet pakenemaan synnyinmaastaan tai siirtyneet vapaaehtoisesti maansa rajojen ulkopuolelle. Sana mamu on kielitoimiston sanakirjan mukaan lyhenne sanasta maahanmuuttaja. Sitä käytetään myös yhdyssanana, kuten sanassa mamunuoret. Kielitoimiston sanakirjaan mamu pääsi vuonna 2004. Luultavammin mamu sanan käyttö on levinnyt koululaitoksesta muuhun yhteiskuntaan.

Edellisen hallituksen maahanmuuttaja Eurooppa-ministeri Astrid Thorsin mukaan monikulttuurisuudella tarkoitetaan, että ”eletään maan lakien mukaan, mahdollisuutena oppia kansalliskieltä, mutta myös mahdollisuutena ylläpitää omaa kulttuuria – ja itse valita identiteettinsä”. Thorsin mukaan nyky maailmassa on tyypillistä, että identiteetit ovat mosaiikkimaisia. Kulttuurimme siis vaikuttaa käyttäytymiseemme ja asenteisiimme. Näkemysten analysointi ja vertaaminen muiden kulttuurien peruskäsityksiin auttaa hahmottamaan, miten erilaiset tilanteet vaikuttavat arkipäivän toimintaamme.

Hollantilaisen kulttuurintutkijan professori Geert Hofsteden mukaan käsitys vallasta, sen oikeutuksesta ja tavoista vaihtelee eri kulttuureissa. Suurin osa

maailman kulttuureista on kollektiivisia, yhteisöllisiä, erityisesti taloudellisesti köyhien maiden kulttuureissa. Yhteisölliselle kulttuurille on ominaista vahva yhteenkuuluvuus ja yhteisön etu ennen yksilöä. Suomalaisessa kulttuurissa arvostetaan yksilön vapautta, vastuuta ja mielipiteitä.

Eri kulttuureissa korostetaan kilpailua ja suorittamista, kun taas toisissa korostetaan vaatimattomuutta, solidaarisuutta toisia ihmisiä kohtaan sekä kilvoittelua oman itsensä kanssa kunnianhimon sijaan. Hofsteden mukaan kulttuurien eroja voidaan selittää myös aikakäsitysten eroilla. Länsimaissa aika on hyödyke, jota voi mitata yksisuuntaisella janalla, joka kulkee eteenpäin loppuen aikanaan. Moniaikaisen, syklisen aikakäsityksen mukaan, aika on loputon virta.

Kulttuurin moninaisuuden ja kulttuurien vuoropuhelun edistäminen ovat osa kansainvälisen rauhan ja ihmisoi-keuksien julistusta, joka ohjaa YK:n toimintaa tällä vuosituuhannella. Toisten ihmisten arvostaminen on tärkeää, vaikka vaikeaa. Ihmistä ei voi johtaa kohtaamatta tunnetasolla. Kulttuuriset erot ja tottumukset ovat merkityksellisiä ihmisten kommunikoinnissa keskenään.

Miten kehittää eri kulttuuri-toimijoiden yhteistyötä lasten ja nuorten kulttuurissa?

Kulttuuri on tärkeä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Maahanmuuttokoordinaattori Satu Kurri ja seurakunnan ”Kouvola kodiksemme” – hankkeen projektisihteeri Zinaida Hult kertovat Kouvolaan tulevien maahanmuuttajien olleen viime vuosina nuoria työikäisiä aikuisia, mutta että tulossa olisi paljon perheitä. Kouvolaan kaivataan perustettavaksi monikulttuurikeskusta. Monikulttuurisia tapahtumia erikseen ei tarvitse järjestää nykyisin enää niin paljon, kuin lähinnä uskontoon liittyvien juhlapäivien juhlintaa.

Maahanmuuttajanuoret oivaltavat nopeasti (kielen, ympäristön tavat, tottumukset) uuden elinympäristönsä suomat mahdollisuudet. Oman kulttuurin säilyttäminen on tärkeää, mutta nuoret imaisevat nopeasti valtakulttuurin aineksia. Yhteiskuntaan sopeutumisessa maahanmuuttajien kotoutuminen heijastelee yksilöllisten ratkaisujen haasteellisuutta nykyisessä elämänmenossa. Yhteisön, perheen ja vanhempien tuki on nuorelle tärkeää. Pukeutumissäännöissä perheet itse ratkaisevat, käyvät sisäisiä muutosprosesseja ja aiheesta arvokeskusteluja. Nuori haluaa samaistua ympäristöönsä ja saada kavereita ja päästä tasavertaiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Uskon-

non merkitys jää enemmän yksilön ja perheen keskeiseksi asiaksi.

Suomalainen nuori haluaa puolestaan olla itsenäinen suorastaan kapi-noiva, rajojaan kokeileva, myös vanhempiaan kohtaan. Suomessa onkin 1950-luvulta lähtien tunnistettavissa useita nuorisokulttuurin ilmentymiä. Monikulttuurisuuden kehittämistoimenpiteistä Kouvolan kaupungissa kertovat kulttuuritoimenjohtaja Anne Eriksson, Eskolanmäen koulun rehtori Teija Toppila sekä erityisnuorisotyöntekijä Maritta Rihu.

Maahanmuuttajataustaiselle perusopetuksen oppilaalle laaditaan henkilökohtainen kotouttamissuunnitelman opinto-ohjelma, jossa määritellään yksilöllisen tuen tavoitteet, keinot ja menetelmät. Suomen kieltä opiskeltuaan ja muiden opintojen edetessä maahanmuuttajanuori siirtyy valmentavalta luokalta perusopetuksen puolelle ensimmäiseksi taito- ja taideaineisiin. Peruskoulun päättötodistuksen suorittaminen on mahdollista oppivelvollisuusiän ylittäneille maahanmuuttajataustaisille nuorille aikuisille iltalukiassa.

Kouvolaossa toteutuu opetushallituksen rahoittamana peruskoulujen monikulttuurisuushanke ”Monikulttuurisuustaitojen kehittäminen kouluyhteisössä”, jolla tiivistetään yhteistyötä kaupungin kulttuuri- ja nuorisopalveluiden suuntaan. Tällä hetkellä Kouvolan kolmessa peruskoulussa opiskelee noin 200 maahanmuuttajataustaista oppilasta.

Erään kahden kulttuurin edustajan mukaan ”Kansainvälisen luokan oppilaat koulussa ovat varmaankin tottuneet siihen, että ihmisiä on erilaisista lähtökohdista ja erilaisia mielihaluja. Se suvaitsevaisuus on rakennettu enemmän sinne ihmisen perustaan.” Kouvolaan toivotaankin Helsingin tapaan kansainvälistä koulua, jossa nuori voi jatkaa kotimaansa opetussuunnitelman mukaista opetusta ja valmistua. Sen jälkeen voi jokainen halukas nuori aikuinen täydentää koulutustaustaansa koulutuslaitoksien opetussuunnitelmien mukaisesti.

Verkostoituminen ja yhteistyö ovat keskeisiä keinoja lasten ja nuorten kulttuurin kehittämisessä. Tavoitteellisuus ja erilaisten kokemusten vaihtaminen luovat tilaa oivalluksille ja tietoisuus auttaa välttämään päällekkäisiä toimintoja. Kulttuuri- ja nuorisotyöntekijöiden tarkoituksena on rohkaista eri kulttuuritaustaisia nuoria omaan aktiivisuuteen sekä verkostoitumaan suomalaisen järjestökenttään. Maahanmuuttajataustaisia nuoria autetaan ymmärtämään yhteiskunnan toimintamekanismeja sekä tapoja erilaisuuden arvostamisella uuden kohtaamisen

myötä. Esimerkkejä nuorille suunnatuista elämispaketeista Kouvolaasta löytyy Nuorisokeskus Anjalan toiminnasta sekä Kansainvälisestä Lasten Tatteritapahtuma Kuulaksesta.

Maahanmuuttajataustaiset nuoret ovat toisen polven edustajia oman vähintään kahden kulttuurin ominaisuuksia. Nämä nuoret toimivat kulttuurinsa tulkkeina suomalaisille nuorille. Kansainväliset organisaatiot, yhdenvertaisuuslainsäädäntö, rasmin ja syrjinnän vastainen tietoisuus ja toiminta kehittävät nuorta kasvamaan itsenäiseksi sosiaalisesti toimivaksi aktiiviseksi kansalaiseksi. Erityisnuorisotyöntekijä Maritta Rihu kertoo positiivisen erityiskohtelun tarpeesta nuorten kanssa toimiessaan. Maahanmuuttajaperheiden ja lasten hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmien ennaltaehkäisy tarvitsee monikulttuurista perhetyötä, etenkin pakolaistaustaisilla perheillä traumaattisten kokemusten ja menetyksien myötäelämisen kykyä.

Monikulttuurinen nuori ja monikulttuurinen perhe on käsite, jolla viitataan nuoriin, joiden vanhemmista vähintään toinen on syntynyt ulkomailla. Nuorelle oman kulttuuritaustan vaaliminen on tärkeää. Maahanmuuttajaperhe kulttuurillisesti nähtynä saattaa olla ongelmallinen, johtuen nuoren vanhempien traditionaalisista kasvatuskäytöksistä. Perheissä käydään keskustelua nuorten kanssa, että ”ymmärtää omaa” ja että ”ymmärtää suomalaista” kulttuuria. Monikulttuuristen perheiden tapaan sukupolvien ja sukupuolten välisissä suhteissa esiintyy ennakkoluuloja.

Kulttuuritoimenjohtaja **Anne Eriksson** painottaa, että monikulttuurisille maahanmuuttajataustaisille nuorille avautuu tulevaisuudessa lisää mm. kaupungin taidelaitoksissa käyntejä ja nuorten oma ääni tulee saada kuuluviin järjestettäessä nuorille suunnattuja kulttuuritapahtumia. Maahanmuuttajataustaisia nuoria perheineen tulee kannustaa henkilökohtaisilla kutsuilla olemassa oleviin kulttuuritapahtumiin.

Kulttuurisen nuorisotyön tehtävänä on kehittää nuorisotyön sisältöjä kulttuurisoin keinoin. Henkisen pääoman kasvuun liittyy kokemus kulttuurisesta osallisuudesta ja luomisen ilosta, tarinallisuus yhdistettynä taiteisiin luo menetelmän, joka osallistaa nuoret oman elämänsä subjekteiksi. Kielellinen osaaminen lisää vuorovaikutusta. Myös aikuisten tulee olla valmiita avoimille vuorovaikutustilanteille ja menetelmäkokeiluille. Nuorten keskuudessa ei väheksytä mallioppimisen tärkeyttä. Suvaitsevaisuuden tilalle on tullut yhdenvertaisuus – kasvatus.

Taikalamppu – opetus- ja kulttuuriministeriön tukeman lastenkulttuurikeskusten verkoston valtakunnallinen

jäsenyyttä ja sen tuomana monikulttuurisuuden kehittämistehtävä on luonut Kymenlaaksossa Kouvolan kaupungin kulttuuripalveluille mahdollisuuksia etsiä ja luoda alueelle vaikutusmahdollisuuksia lasten ja nuorten kulttuuriin.

Kymenlaakson lasten ja nuorten kulttuuriverkosto KOPAN toiminnassa on painotettu henkisen hyvinvoinnin kehittämistä. Laadukkaan toiminnan tarjoamisella estetään nuorten syrjäytymistä. Kymenlaakson kuntien yhteisten helmikuun Lasten kulttuuriviikkojen rinnalle on tulossa Nuorten Aika -tapahtumaviikot, jolloin alkuperäisten taiteilijoiden vierailuja koetaan kouluissa ja lisätään nuorille omaehtoista kokemista taiteen työpajoilla. Taiteen keinoin toiminnallista pedagogiikkaa tehdään asioiden kokemisen kautta. Taikalamppu-verkoston menetelmäoppaita on tullut yhä lisää kaikkien käyttöön.

Nuorten on tarkoitus huomata omat kykynsä. Ottamalla nuori mukaan osallistumaan luodaan vaikuttamisen mahdollisuuksia pidempiaikaiseen positiiviseen vaikutukseen, vahvistetaan nuoren omaa osaamista sosiokulttuurisesta näkökulmasta ns. voimavaroja lisäämällä, voimaannuttamisen kokemuksella. Taikalampun kehittämistehtävien mukaisesti ainakin vuoteen 2013 asti Kouvolan kaupungin kulttuuripalveluissa painottuvat teemat monikulttuurisuus ja kulttuuriperintökasvatus lasten ja nuorten kulttuurikasvatustyössä, jonka kohderyhmänä ovat mukana myös maahanmuuttajataustaiset nuoret.

Miten nuoret itse vastaavat kysymyksiin?

Nuoret elävät elämänsä haasteellisinta, muutoksen ja kasvun aikaa. Yhteiskunnassamme 18-vuotias nuori saa päättää omista asioistaan kun hän on täysi-ikäinen. Kehityksensä länsimaahan muuttaneilla lapsilla murrosikä alkaa tavanomaista varhaisemmin. Heidän yhteiskunnassaan nuori 16–17-vuotias saattaa mennä naimisiin, saada lapsia ja alkaa tehdä töitä. Afrikassa, Latinalaisessa Amerikassa ja Aasiassa perheeseen kuuluu useita sukupolvia ja tiivis sukuyhteisö.

Nuorten ystävyysuhteet ovat harjoitusta koko elämän kestäviin ystävyysuhteisiin. Nuori kehittää vuorovaikutustaitojaan, sosiaalisia taitojaan ajattelun ja tunne-elämän alueella. Tiedetään että nuoruusiän rakenteelliset muutokset ovat yhtä suuria kuin varhaislapsuudessa. On mahdollista korjata sitä, mikä on jäänyt heikosti kehittyneeksi aikaisemmissa kehitysvaiheissa.

Maahanmuuttajataustaisilla ja suomalaisilla nuorilla on eroavaisuuksia vapaa-ajan viettämisessä. Suomalaiset nuoret ovat vapaammin ja enemmän keskenään nuorten suosimissa tiloissa. Maahanmuuttajataustaisilla nuorilla ei tunnu olevan paljon kokemuksia kaupungin järjestämistä nuorisotiloista. Nuorten, erityisesti tyttöjen, vanhempien tutustumiskäyntien jälkeen näissä nuorisotiloissa on alkanut käydä myös mamunuria.

Maahanmuuttajataustaiset nuoret tuntuvat löytävän kavereita enemmän kouluista. Suomalaisen ja maahanmuuttajataustaisten nuorten yhteisiä oppitunteja kouluissa on kaivattu lisää keskinäistä vuorovaikutusta edistämään. Nuoret kertovat itse haluavansa järjestää tapahtumia toisille saman-

ikäisille nuorille mm. elokuvailtoja, etnisiä ruokakulttuuritapahtumia ja konsertteja, joissa on mukana myös julkisuuden henkilöitä. Pojat harrastavat mielellään jalkapalloa ja ovat kiinnostuneita urheilusta ja rap-musiikista, tytöt taas tanssista, teatterista ja elokuvien teosta.

Kouvolassa maahanmuuttajataustaiset nuoret ovat saaneet myös esiintymiskokemusta erilaisissa yhteisöjen ja kaupungin järjestämissä tapahtumissa. Nuorten oma taito tehdä asioita on tuonut itseluottamusta heidän henkiseen kasvuun. Tavoissa on eroja verrattuna edelliseen kotimaahan, mutta niihin on ehditty sopeutua. Ihonväri ei enää pelkäästään vaikuta asenteisiin ja käytökseen, vaan ”millainen ihminen on”. Nuorten mielestä ihmiset ovat samantyyppisiä, tavat ja tottumukset erilaisia. Sosiaalinen media ja tiedotusvälineet muokkaavat nuorten asenteita maailmanlaajuisesti.

On tärkeää kysyä maahanmuuttajataustaisilta nuorilta itseltään, mitä palveluja he eniten haluavat kotikaupungiltaan? Nuorten elämään tutustuminen avartaa löytämään metodologisia menetelmiä, joilla saada esiin nuorten oma aktiivinen rooli integroitumiseen ja vastuun kantamiseen.

Kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien keskinäisen vuorovaikutuksen jännitteiden purkamisen on huomioitava. Tietämättömyyden vallitessa ei löydy luontevaa yhteistä kanssakäymistä. Kaupungin eri palveluiden tuottajien on mielekästä toimia yhteistyössä palvelujen kehittämiseksi kaikille kuntalaisille. Verkostoituminen kolmannen sektorin, järjestökentän, luovien alojen kulttuuriyrittäjien sekä taidelaitosten kanssa on pohdinnan arvoista. Hankerahoituksen hyödyntämistä tulee lisätä.

Kehityksen ymmärtäminen laajalajaisena yhteiskunnallisena, poliittisena ja taloudellisena muutoksena vaatii, että ihmiset itse tulevat tietoisiksi omista taidoistaan, arvoistaan ja maailmankuvistaan.

Omaleimaiset paikalliset ympäristöt ja niihin liittyvät tarinat ovat nousemassa tulevaisuuden alueelliseksi vetovoimatekijöiksi sekä asuinpaikan valinnassa että kulttuurimatkaileuksissa. Väestökehityssuunnitelmien mukaan kulttuurinen moninaisuus lisääntyy Suomessa. Tasapainoinen yhteiskunnallinen kehitys edellyttää tähän liittyvien ilmiöiden tunnistamista ja ymmärtämistä. Haasteeksi tulee miten maahanmuuttajien kulttuuriperinnöt otetaan osaksi suomalaista kulttuuri-perintöä sekä miten tallennetaan pe-

rinteisen kulttuurin ja lähtömaiden vuorovaikutuksessa syntyvä yhteinen kolmas kulttuuri. Kulttuurisen moninaisuuden käsite on etnistä monikulttuurista lähestymistapaa laajempi. Vuorovaikutuksen ja kohtaamisten kautta tapahtuva jatkuva muutos on kulttuurin uusiutumisen ja kehittymisen ehto. Eristämisen sijaan uusien maahanmuuttajien kulttuurinen panos on oivallettava luovaksi resurssiksi. Kulttuurinen moninaisuus ja vuorovaikutus erilaisten kulttuuristen vaikutteiden kesken ovat luovan pääoman edellytys. Ihmisten arvot ja asenteet sanelevat pystymmekö omaksumiemme tavoitteiden mukaisesti elämään, kuten sanomme.

Lähteet:

Kouvolan kaupunki. Kouvola maahanmuutto-ohjelma 2010–2016. Kulttuuri – tulevaisuuden voima; Toimikunnan ehdotus selonteoksi kulttuurin tulevaisuudesta. Opetusministeriön julkaisuja 2010:10. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011. Taikalamppu: Lastenkulttuurikeskusten valtakunnallinen verkosto. Saarinen Mikael, Aalto-Setälä Pauli 2006. Tunneosaamisen oppikirja. Sinkkonen Jari. 2010 Nuoruusikä. WSOY Sisäasiainministeriö. Ministeri Thors: Kotoutuminen on avain onnistuneeseen monikulttuurisuuteen. Thomas Bergman 2011. Suomen Kuntaliitto 2009. Väestöliitto 2011.

Kompassi

Luovien alojen palvelupolku

opastaa luovan alan toimijaa neuvontapalveluiden viidakossa.

Kompassi - Luovien alojen palvelupolku on uusi verkkosivusto, johon on koottu julkiset luovien alojen neuvonta-, tuki- ja kehittämisspalvelut.

Kompassi löytyy osoitteesta www.kompassipolku.fi.

Kompassi palvelee kaikkia luovan alan ammattilaisia: yrityksiä ja yhdistyksiä, yrittäjäiksi aikovia, freelancereita ja taiteilijoita.

Millä polulla kuljetkin, ota suunta Kompassista!

VÄLISTÄVETÄJÄ
VIE KAIKILTA

HARMAA
TALOUS
MUSTA TULEVAISUUS

Katso lisää: mustatulevaisuus.fi

Sisäasiainministeriö | Oikeusministeriö | Sosiaali- ja terveysministeriö | Poliisi | Tulli
Verohallinto | Akava | Elinkeinoelämän keskusliitto EK | Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Eläketurvakeskus | Finanssialan Keskusliitto | Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa
Palkansaajajärjestö Pardia | Palvelualojen ammattiliitto PAM | Rakennusliitto
Rakennusteollisuus RT | SAK | STTK | Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL | Suomen Yrittäjät

AMY WALDMAN

Sanat eivät riitä kuvailemaan mitä tunsin...

11. SYYSKUUTA 2001. TOMITTAJA AMY WALDMAN ON JUURI SAAPUNUT TYÖPAIKALLEEN, NEW YORK TIMES-LEHDEN TOIMITUKSEEN, KUN AMERICAN AIRLINES-YHTIÖN LENTO 11 LENTÄÄ POHJOISTORNIIN. VIIMEISET KYMMENEN VUOTTA AMY WALDMAN ON IHMETELLYT KAHTA ASIAA: MITÄ OIKEASTI TAPAHTUI, JA MILLÄ TAVALLA TERRORISKUT OVAT VAIKUTTANEET AMERIKKALAISIIN. HÄNEN MIETINTÄNSÄ PÄÄTYIVÄT ROMAANIIN "THE SUBMISSION". TOIMITTAJAMME SANNA POSTI SJÖMAN TAPASI AMY WALDMANIN NEW YORKISSA.

– Järkytystä. Kauhua. Ei siinä muuta voinut tuntea. Amy Waldman maisotelee flat white-lattea suurten kastanjapuiden suojassa kotikadullaan, Brooklynin Fort Greenissä.

– Sanat eivät riitä kuvailemaan mitä tunsin... Juttelin toimittajaystäväni kanssa puhelimesa ja näin samanaikaisesti kuinka pohjoinen torni luhistui. Sitä on vaikea unohtaa. Muistan myös kuinka toimit-

tajamme palasi takaisin täysin harmaan tuhkan peittelemänä.

Viikot terrorisukujen jälkeen sekoittuivat toisiinsa. Amy Waldman soitti yrityksiin joilla oli rakennuksissa toimistoja ja valvoi iskujen jälkitapahtumia.

– Työssä olo tuntui melkein helpotuneelle. Nojasin ammattiini. Tuntui siltä, että raportointi kosketti monia. Mutta välillä olin tunteellisesti aivan loppu, erityisesti silloin, kun tapasin terrorisukujen uhrien lähiomaisia.

Pari kuukautta terrorisukujen jälkeen Amy Waldman siirtyi ulkomaille, New York Timesin kirjeenvaihtajaksi. Hän asui vuosia Intiassa,

AMY WALDMAN
Syntynyt: 1969
Ammatti: Kirjailija
Asuu: Fort Greene,
Brooklyn, New York
Perhe: Mies ja
1-vuotiaat kaksoset
Aktuelli: Debyytti-
romaanillaan
”The Submission”.

Tiesin, että minulla on jotain hyvin voimakasta josta kertoa.

Afganistanissa ja Iranissa. Terrori-iskut ja elämä ulkomailla herätti toimittajassa kysymyksiä ja ajatuksia.

– Huomasin että Yhdysvallat on ikään kuin identiteettikriisissä. Heti iskujen jälkeen koimme pelkoa ja traumaa, joka muutti muotoaan kyseenalaistamiseksi... Mietimme, että toimiko hallitus oikealla tavalla. Moni tunsu itsensä petetyksi, toiset olivat ymmällään... Tuleeko meidän tunkeutua toisiin maihin? Pitäisikö meidän pelätä, ja siinä tapauksessa ketä? Näiden kysymysten parissa moni taistelee vielä tänäänkin.

Amy Waldman kertoo, että terroriskut on herättänyt kysymyksiä kuuluvuudesta. Kuka on ”oikea” amerikkalainen ja onko häntä ylipäätään olemassa?

– 9/11 jälkeen keskustelu on suuntautunut islamin uskoon, moskeijan rakentaminen Ground Zero-alueelle herätti New Yorkilaisissa paljon tunteita. Uskon, että se, että moskeija on rakennettu sementistä ja kivistä, tekee siitä konkreettisemmän riidanaiheen, kun taas abstraktit kysymykset, kuten: mikä on paikkamme, kenen ääni kuuluu kovimmin, ja kenen uskonto on tervetullut tässä maassa, ovat vaikeimpia aiheita.

Maan identiteettikriisi terroriskujen jälkeen on keskeisenä teemana Amy Waldmanin debyyttiromaanissa ”The Submission”, joka julkaistaan muun muassa ruotsiksi tammikuussa. Romaanin tapahtumat perustuvat 9/11-yhdistyksen julistaman nimet-

tömän arkkitehtikilpailun ympärille, jossa etsitään terroriuhrin muistoksi rakennettavan muistomerkin designia. Kilpailun voittajadesign on koitoisin Amerikan muslimi Mohammad Khanin kynästä, jolloin osa uhrien omaisista protestoi ja vaatii Khanilta selityksiä ja takuita siitä, ettei hän millään tavalla tue terrorismia. Khan ei suostu moisia takuita antamaan.

– Hän on syntynyt Yhdysvalloissa. Hän on Yhdysvaltain kansalainen. Hän ei ymmärrä miksi hänen kuului tilitellä asioita enempää kuin muidenkaan amerikkalaisten. Samalla häneen sattuu, kun hän huomaa ihmisten epäluulon, kertoo Amy Waldman romaaninsa päähenkilöstä.

Kirjailija kertoo, että romaanin kaksi tärkeintä tehtävää on kertoa terrori-iskujen aiheuttamasta kansallisesta traumasta, mutta myös keskustella kuuluvuudesta ja identiteetistä.

– Olen itse funtsinut paljon, että miten tällaisen tapahtuman jälkeen oikeastaan pääsee eteenpäin ja, että miten aika muuttaa näkökulmaamme. Mietin Bin Ladenia, ja kuinka hänet tapettiin. Monen ensireaktio oli ”viimein hänet saatiin nujerrettua”, mutta myöhemmin moni kyseenalaisti oliko hänen tappamisen sa oikeutettua.

Terroriskut ovat toimineet moottorina monenlaisessa taiteessa, mutta samalla tapahtuman laajuus – se

tosiseikka, että tässä tapauksessa totuus on tarua ihmeellisempi – on myös tehnyt monesta kirjailijasta sanattomia.

– Moni kirjailija on kertonut kuinka vaikeata tapahtumasta on kirjoittaa, mutta minusta asia on täysin päinvastainen. Tiesin, että minulla on jotain hyvin voimakasta josta kertoa.

11. SYYSKUUTA 2011

Sunnuntaina, 11 päivä. syyskuuta Ground Zero-alueella avattiin terrori-iskujen uhreille omistettu muistomerkkialue, joka koostuu kahdesta suuresta vesialtaasta joita ympäröi pronssista tehdyt laidat, joihin on kaiverrettu terroriuhriälykäsessä kuolleiden uhrien nimet. Muistomerkkialueelle odotetaan syksyn aikana suuria määriä uhrien perheenjäseniä ja ystäviä.

Raija Koli

SUOMEN LONTOON INSTITUUTTI 4.9.2011

stun lentokentällä, pöydällä kuppi teetä pahvimukissa. Kone on myöhässä. Tuntuu sopivalta kirjoittaa juttu Suomen Lontoon instituutin toiminnasta lentokentällä. Matkustaminen on erottamaton osa työtäni. Työni on haistella suomalaisen ja brittiläisiin yhteiskuntiin kohdistuvia uusia haasteita ja pyrkiä keksimään niihin uusia ratkaisuja, jotta elämä täällä kulkisi parempaan päin. Tätä nykyhetken päähkäilyä tulevaisuuteen peilaten teemme instituutissa rekrytoimalla kanssatutkijoisemme monia mahdollisimman uteliaita, kiinnostavia ja intohimoisia ihmisiä kulttuurin, taiteen ja yhteiskuntatutkimuksen alalta Suomesta, Isosta-Britanniasta ja Irlannista.

Olemme verkottajaorganisaatio: tehtävämme on siis tutustua ihmisiin ja tutustuttaa heitä toisiinsa kaikenlaisten rajojen yli. Suomen Lontoon instituutin työ on kuin peli, johon osallistuu paljon erikoisosaajia ja omaperäisiä ajattelijoina, ihmisiä jotka haluavat ylittää rajoja ja joiden työhön ja ajatteluun liittyy eriytymisen ja erikoistumisen sijaan yhdistely ja kokeilu, riskinotto ja pelottomuus: lopputulos on sitä kiinnostavampi, mitä arvaamattomampi se on.

Instituutti on kotoisin Suomesta, mutta sijaitsee Lontoossa. Sijainnilla on instituutin työn kannalta paljonkin merkitystä: työmme vaikutukset kumpuavat siitä maastosta, jossa toimimme. Lontoossa asuu kaksi kertaa enemmän ihmisiä kuin koko Suomessa. Näistä noin puolet ovat alun perin kotoisin muualta ja he ovat instituutin työntekijöiden tavoin halunneet asettua juuri sinne, halunneet tehdä Lontoosta oman kaupunkinsa. Kansainvälisyys Lontoossa on ihmistenvälisyyttä. Vieras muuttuu omaksi, ja samalla itsekin muuttuu vähän vieraaksi, toisenlaiseksi.

Työmme on usein melko hiljaista ja hidasta. Viemme eri alojen asiantuntijoita Suomeen ja tutustutamme heidät suomalaisiin kollegoihin tai osallistumme suomalaisten taiteilijoiden, tutkijoiden, päättäjien tai toimittajien kanssa brittiläisiin ja irlantilaisiin tapahtumiin: istutamme tulevien yhteistyöhankkeiden siemeniä. Joskus on kuitenkin tarpeen pitää enemmän meteliä itsestään, kääntää katseita kohti suomalaista omaperäistä osaamista, pistää vauhtia tähän tutustumisprosessiin. Joskus on tarpeen yksinkertaisesti herättää huomiota.

Parin viime vuoden aikana olemme toimineet erityisesti muotoilun ja arkkitehtuurin kentillä. Meistä tuntui, että näyttely olisi tylsä ja tavanomainen tapa esitellä suomalaista osaamista. Niinpä Antto Melasniemi, Klaus Haapaniemi ja Mia Wallenius tekivät meille ikioman suomalaisravintolan: HEL YES! oli ainutkertainen, taianomainen tapahtuma. Kahdentoista päivän aikana viisituhatta lontoolaista istui pöytään eri kokoonpanoissa syömään (karjalanpaistia ja mannapuuroa), juomaan (Koskenkorva-aiheisia drinkkejä) ja keskustelemaan.

Tänä vuonna teemme ravintolan sijaan konserttitilan: suunnittelija Aamu Songin valtava punainen mekko, REDDRESS tuo itä-Lontooseen Emma Salokosken ja Britten orkesterin, Aamun ja Johan Olinin COMPANYin punaisen Salakaupan, punaisia ompelusessioita ja punaisia tanssituokioita.

Ravintola, konserttitali: nälkä kasvaa syödessä. Seuraavaksi voisimme avata vaikka koulun, tai kaupunkipuutarhan tai sairaalan. Ennakkoluulottomat ajattelijat ottakoot yhteyttä!

Raija Koli työskentelee johtajana Suomen Lontoon instituutissa.

”No, jo oli aikakin, että meille jostain järjestetään. Musiikki on mukavaa ja runotkin, voisin minä vaikka näyttelläkin. Oikeastaan minulle käy ihan mikä tahansa.”

Totesi 92-vuotias leppävirtalainen rouvashenkilö nostalgiahankkeen työryhmän kysellessä, millaista kulttuuritoimintaa he itse toivoisivat heille järjestettävän. Totesipa samalla, että jo pelkkä suunnittelutuokio piristi häntä kovasti. Toinen 90-vuotias rouva kertoi pitävänsä tanssista ja palasi samantien muistelemaan, kuinka nuorena olivat salaa harjoitelleet tansseja ja miten piti tuvan matot raitoiteen pikaisesti oikaista suoraksi, ennen kuin isä saapui töistä kotiin.

Nostalgiamatkalla tähän päivään – seniorien kulttuuritoiminnan kehittämishanke Varkaudessa ja Leppävirralla oli alkanut. Hankkeen tarkoituksena oli tuoda taide- ja kulttuurikokemuksia ikäihmisten luotsien, että heillä on itsellään mahdollisuus osallistua tekemiseen eri taiteenalojen kautta. Tarkoituksena oli myös tuoda taide osaksi arkea paitsi ikäihmisille myös hoitohenkilökunnalle ja siten helpottaa heidänkin työtään. Hanke oli kokeilu

IKÄIHMISET

Nostalgiamatkalla Leppävirralla ja Varkaudessa 2010-2012

Kulttuurisihteeri Anne Puurunen

Varkauden kaupungin kulttuuritoimi

ja ensimmäinen Varkauden ja Leppävirran kulttuuritoimien ja sosiaali- ja terveystoimien palveluasumisen asiakkaiden kulttuurista ja terveydellistä hyvinvointia edistävä hanke. Hankkeen pääkoordinaattorina toimi Varkauden kulttuuritoimisto. Rahoittajina kuntien lisäksi oli Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Pohjois-Savon Ely-keskus.

Mukaan valittiin Leppävirralta Konnuslahden päivätoiminta, Riihitien palvelukoti ja Savontien palvelutalo. Varkaudesta Louhirinteen palvelukeskus, Käpykankaan palvelukeskuksen päivätoiminta, Hongiston/Vattuvuoren palveluasuminen ja Kangaslammin palvelukeskus, jossa sijaitsee oma dementiaosasto. Ikäihmisten kunto vaihteli hyvin paljon muistisairaista fyysisesti rajoittunei-

siin ja heitä oli hankkeen piirissä yli 250. Rahoituksesta johtuen hanke oli valitettavan lyhyt – vain reilut puoli vuotta. Tänä aikana piti saada paljon aikaa ja osoittaa, onko kulttuuritoiminnan ja -elämysten kohdistaminen erityisen huonokuntoisille ja hyvinvointia iäkkäille vanhuksille ylipäänsä tarpeellista.

Toimintojen aikatauluttaminen kahden kunnan alueella oli myös pitkien välimatkojen osalta hyvinkin haastavaa. Kuntien erilaiset tiedottamistavat ja -välineet tuottivat alussa tietokatkoja. Oma lukunsa oli hoitohenkilökunnan sitouttaminen ja asennoituminen. Ruusuilla ei alussa tanssittu. Toisaalta varaukselliseen asennoitumiseen osattiin varautua jo etukäteen. Luonnollista oli, että hoitohenkilökunta ajatteli ensi alkuun, että hanke tuo heille lisätöitä jo nyt vähiin resursseihin ja kiireiseen työhön. Siksi heille pidettiin hankkeen alussa esittelytilaisuus, jossa taidetereapeutti Riitta Pasanen kertoi taiteen merkityksestä vanhustyössä.

Hankkeen etenemisen myötä asennoitumisessakin tapahtui muutoksia ja kulttuuritoiminnan lisäarvo työssä nähtiin hyvinkin myönteisenä.

Suuri merkitys hankkeen onnistumiselle olivat mainiot projektityöntekijät kuva-artsaani Katri Ratilainen ja ilmaisutaidon ohjaaja Mikko Timonen, jotka jakoivat korostaa hankkeen merkitystä ja koordinoi, aikatauluttaa, muuttaa, vaihtaa, tiedottaa, soittaa, lähettää sähköpostia yhä uudelleen ja uudelleen sekä työpajojen vetäjille, esiintyjille että

Varkauden Kaverikoirien Tassuterapia oli mieluisaa.
Kuva: Varkauden kulttuuritoimisto

Tuula Andersson ohjaa huovutun saippuan tekoa Varkauden Louhirinteen palvelukeskuksessa. Saippuat otettiin heti myös käyttöön. Kuva. Varkauden kulttuuritoimisto

hoitohenkilöstöille molempien kuntien alueella.

Ikäihmisiltä tuli toiveita kiitettävästi. Lähtökohdaksi otettiin se, että jotain uutta viedään vanhusten pariin. Askartelu ja korttien teot olivat jo tuttuja. Yhteistyötä tehtiin laajasti. Työpajojen suunnittelussa oli tärkeää, että ohjaaja/taiteilija osaa työskennellä erikuntoisten ikäihmisten kanssa. Joissakin tilanteissa ohjaaja saattoi joutua toimimaan yksin vanhusten kanssa.

Kohteisiin tehtiin yhteensä 60 eri käyntiä ja retket mukaan lukien osallistumisten määrä oli noin 900. Työpajoina toteutettiin: huuliharputyöpaja/-konsertti, huovutettu saippua, kirjalliset lukupiirit, tassuterapia, musiikki-ilmaisun työpaja, runoryhmä, taidetyöpaja ja

muistojen elämäspolku. Esityksiä olivat koululaiskonsertti ja Topeliuksen satuun tehty paperiteatteriesitys Vattumato. Lisäksi molemmista kunnista osallistui ikäihmisiä Kuopion kaupunginorkesterin konserttiin Warkaus-salissa ja elokuvateatteri Maximin Tuntematon emäntä-elokuvaesitykseen. Useimmille käynti oli jopa elämänsä ensimmäinen sekä sinfoniakonsertissa että elokuvateatterissa. Kuopion taidemuseon ja korttelimuseon Muistojen matkalaukut kiersivät kohteissa henkilökunnan vetäminä. Ostettiinpa jopa Wiipelit kokeilumielessä kiertämään palvelutaloissa.

Yksi hienoimmista kokemuksista kaikille osapuolille oli Savon ammatti- ja aikuisopiston audioviestinnän opiskelijoiden kanssa

yhteistyössä toteutettu Muuttuva työ-valokuvanäyttely. Ideana oli haastatella ikäihmisiä heidän ammateistaan, valokuvata heitä sekä etsiä rinnalle nykypäivän vastaavan työn tekijä. Tästä projektista syntyi valokuvanäyttely sekä näyttelyjulkaisu. Avajaisissa vanhusten ylpeys ja ilo oli käsin kosketeltavan liikuttavaa. Tässä projektissa sukupolvet ja aikakaudet konkreettisesti kohtasivat.

Yleisesti ikäihmiset ilahtuivat ja pitivät virkistävänä kaikkea toimintaa mitä heille järjestettiin. Jokunen alussa sanoi ”tässä iässä” jo mielellään olevansa vain katselijana, yllättäen he olivatkin kaikkein innokkaimpia osallistujia. Muistisairaattakin saattoivat muistaa lauluja ja yhtyä niihin mukaan. Muutamat olivat ottaneet tanssiaskeleitakin. Tunnelma oli ollut korkealla. Monet työpajat olivat tuoneet menneet mieliin ja siten kirvoittaneet keskusteluja. Vanhukset olivatkin muistelleet menneitä tapahtumien jälkeen. Hoitajien mielipide oli, että

*Helvi Luostarinen Leppävirran Riihitien palvelutalosta osti itselleen huuliharpan ja sai nuotit soitonopettelua varten.
Kuva: Varkauden kulttuuritoimisto*

vanhukset olivat pirteämpiä, energisiä sekä silminnähdessä virkistyneitä mm. musiikkitapahtumien jälkeen. Myös omaisilta oli saatu positiivista palautetta.

Varkauden Käpykankaan päivätoiminnan lähihoitaja Tarja Kutvonen koki: ”Nostalgiahanke oli meille ”vanhoille” työntekijöille jälleen muistutus siitä, mitä onkaan yhdessä tekemisen ja kokemisen ilo. Ja se ryhmän antama voima. Itselleni jäi tästä hyvin mieleen Tuula Andersonin työpaja, huovutetut saippuat. Taiteilija itse tuli meitä ohjaamaan ja neuvomaan villan huovuttamisen salaisuuksiin. Joten me työntekijät myös pystyimme opettelemaan ja tekemään omat saippuat. Se into, ilo ja uuden oppimisen riemu siis koettiin yhdessä asiakkaiden kanssa. Jotenkin se koko asiakasryhmä oli täpinöissään. Ja niitä valmiita töitä oli sitten mukava katsella yhdessä. Mielestäni yleensä viriketoiminnassa tulisi hyödyntää paljon enemmän taiteen ”parantavaa” ja virkis-

tävää vaikutusta. Taide ja kulttuuri ovat sitä arjen piristystä.”

Vastaavaa totesi Varkauden Kangaslammin palvelukeskuksen johtaja Asta Leppänen: ”Nostalgiahanke oli tarpeellinen myös siten, että se sai kipinän syttymään henkilökunnan parissa. Yhteyshenkilönä toimintu lähihoitaja sai hankkeen kautta näyttää myös omaa luovuuttaan ja on nyt niin innostunut asiasta, että toimii Kangaslamilla syksyllä aloitetun päivätoiminnan varahenkilönä. Hanke näytti, että pienillä elementeillä saadaan aikaan yhteistä puhumista ja kommunikointia vanhusten parissa. Kun hoitajat näkevät vanhusten hyvän mielen, heilläkin on työssään hyvä mieli.”

Leppävirran kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan jäsen Laura Kansanen katseli projektia rahoittajan näkökulmasta: ”Osallistuin mahdollisuuksien mukaan ohjausryhmän kokousten lisäksi myös itse järjestettyihin tapahtumiin ja henkilökunnan koulu-

tustilaisuuksiin.

Alkukartoitus oli kattava. Tarpeet ja käytettävissä olevat resurssit ja tilat otettiin hyvin huomioon. Mielestäni itse päätähdet eli vanhukset huomioitiin hyvin ja heitä kohdeltiin kunnioitavasti ja inhimillisesti. Vanhukset olivat innoissaan heille annetusta ajasta ja siitä, että heidän toiveita kuunneltiin. Miesväki oli hiukan hitaammin toimintaan lämpenevää mutta se ei varmasti ollut yllätys.”

Hanke osoitti hyvin, miten pienelläkin rahalla voi saada aikaan paljon vanhusten arkeen. Vapaaehtoisten osuutta ei voi myöskään vähätellä. Projektiryhmä oli sinnikäs, pyrki pitämään positiivista viirettä yllä ja rohkaisti työntekijöitä osallistumaan ennakkoluulottomasti toimintaan. Laura Kansanen mielestä vanhukset voivat olla myös voimavara ja muutamia todella ihastuttavia, mieleenpainuvia yksilöitä nousikin joukosta esille. Hänen loppukaneettinsa oli: kun vanhenee, niin viisastuu.

KULTTUURI KANNATTELEE

Katri Halonen & Outi Teye

Oikeudet: cc, Blackburn Photo

TAKUlaisia haastettiin vuoden 2010 lopulla katsomaan yhdessä kulttuurituotannon tulevaisuuteen. Mihin kulttuuriala ja yhteiskunta ovat menossa – ja miten toivottavia kehityssuunnat ovat? Hiljaisen tiedon täyttämän kristallipallon käteensä otti 128 TAKUlaista, jotka vastasivat kyselyyn. Sähköinen kysely koostui väittämistä, jotka liittyivät muutoksiin kulttuurisisällöissä ja tuotantojen organisoitumisessa, muutoksiin rahoituksessa ja ansaintalogiikoissa, muutoksiin yhteistyökumppanuukissa sekä TAKUun ja TAKUlaisiin vuonna 2020.

Vastanneet olivat yllättävän yksimielisiä eri väittämien toivottavuudesta ja todennäköisyydestä, joten vastaukset edustavat todennäköisesti suhteellisen hyvin laajemminkin TAKUlaisten näkemyksiä. Avoimet vastaukset kunkin väittämönsä jälkeen avasivat värikkäitä näkökulmia numerovastausten takaa. Tulevaisuusvisiointia tehtiin myös TAKU ry:n vuosikokouksen 2011 yhteydessä järjestetyssä tulevaisuuspaikassa, johon osallistui tusinan verran TAKUlaisia. Paikassa keskityttiin tuottajan muuttuvaan rooliin.

EPÄTYYPILLINEN TYÖ EDUNVALVONNAN KESKIÖÖN

TAKUlaiset näkivät, että tulevaisuudessa työllisyystilanne vaikeutuu. Työt ovat vuonna 2020 tyypillisesti osa-aikaisia ja edellyttävät valmiutta liikkua eri paikkakuntien välillä. Kysynnän ja tarjonnan epätasapainoon liittyy myös pelko heikosta tulotasosta, joka ei nouse runsaan tuottajatyövoiman tarjonnan vuoksi. Kehitys kohti työsuhteitaan yhä epävarmempaa työympäristöä toi mukanaan yk-

simielisimmän tuomion epämieluisimpana, mutta samalla todennäköisimpänä, tulevaisuutena.

TAKUlaiset halusivatkin nostaa edunvalvonnan keskiöön epätyypillisen työn ja siihen liittyvän yksilön epävarmuuden, sitoutumattomuuden ja riskien hallinnan. TAKUlle jää tehtäväksi edelläkävijän aseman ottaminen juuri epätyypillisten töiden karikkojen väistämisen keinojen etsijänä ja ratkaisujen valtavirtaistajana. Eräs vastaajista puki näkemyksensä sanoiksi näin: ”TAKU paitsi edistää taide- ja kulttuurialan kehittymistä, ymmärtää myös tuotantopuolen työntekijöiden tarpeita ja toiveita. Näiden osuus edunvalvonnan tulevaisuudessa kasvaa jatkuvasti. Työvoiman liikkuvuus tulee lisääntymään, mutta täydeksi nomadiksi ei toivottavasti tarvitse kenenkään (tahottomaan) ryhtyä.” (Tuottaja)

KANSAINVÄLISIÄ VERKOSTOJA JA PIENIÄ ALIHANKKIOITA

Todennäköisenä ja mieluisana tulevaisuuden kehityssuuntana TAKUlaiset pitivät kansainvälisten verkostojen korostumista. Vaikka vastaajat

näkevät suurten ja keskisuuren tuotantumuotojen keskittyvän tulevaisuudessa harvemmille toimijoille, myös pienten alihankkijoiden ja räätälöityjen palveluiden käyttö tulee heidän näkemystensä mukaan lisääntymään. Reilusti yli puolet vastaajista piti todennäköisenä tai erittäin todennäköisenä sitä, että vuonna 2020 tapahtumatuotannon ammattilaiset suosivat yhä enemmän pieniä alihankkijoita, jotka pystyvät tarjoamaan ”räätälöityjä” henkilökohtaisia palveluita.

TOIVEISSA PAREMPI TULOTASO

TAKUlaisten keskiansio oli 2010 vuoden lokakuussa 2320 euroa. Samaan aikaan suomalaisen keskiansio on 2 900 euron luokkaa ja korkeakoulutuksen saaneiden keskiansio jo pitkälti yli 3000 euroa kuukaudessa (Palkat ja työvoimakustannukset, Tilastokeskus 2010). Lähes kaikki vastaajat toivoivatkin, että vuoteen 2020 mennessä tuottajan tulotaso nousee merkittävästi suhteessa suomalaisten keskiansioon. Nykyinen tulotaso liitettiin useissa vastauksissa koettuun mielipideilmastoon, joka vähättelee kulttuurituottajan ammattia. Vankumattomasta toivosta huolimatta muutosta piti todennäköisenä vain 15 prosenttia vastaajista.

ten toimijoiden hallitsemia monopolisoituvia markkinoita. Tämä nähtiin uhkana sisältöjen kotimaisuusasteelle sekä alan organisoimiselle pienten alihankintaverkostojen varaan.

TAKUlaiset haluavat, että kulttuuria on tarjolla kaikille. Suuntaus, jossa tarjottaisiin räätälöityjä palveluita yhä harvemmille maksukykyisille asiakkaille, nähtiin erittäin negatiivisena kehityskulkuna. Julkisen sektorin muutokset nousivat vastauksissa keskeiseksi näkökulmaksi. Uhkana nähtiin julkisen sektorin perääntyminen rahoittajan ja kulttuurin edistäjän roolista ja keskittyminen viranomaisvalvontaan.

KULTTUURI KEHITYKSEN DYNAMONA

TAKUlainen utopia rakentuu kukoistavan kulttuurin varaan. Siinä

rista, jolla on tärkeä ja tunnustettu asema yhteiskunnassa. Se yhdistää aatteellisesti. Huomioitavaa on, että toivottavassa tulevaisuudessa ei korostunut TAKUlaisten oma rooli toimijana, vaan keskiössä oli työn merkitys yhteiskunnalle ja erilaiset kumppanuudet.

KIPUPISTEENÄ EPÄTYYPILLINEN TYÖ

Tuottajatyön kipupisteeksi nousi kyselyn perusteella selkeästi epätyypillisen työn mukana tulevat riskit työn pysyvyydestä, tulotason vakaudesta ja työllisyyden määrästä. Yhdeksi ratkaisuksi on ehdotettu tuottajien ryhmittymistä tuotantotaloiksi. Tämä epäilytti vastaajia. Ehkäpä organisointimuoto ei takaa työtilaisuuksien määrän vakituistuloista määrää ja jatkuvuutta. Organisoim-

timallit eivät kykene vastaamaan työn epävarmuuden haasteisiin, vaan kaivataan selkeästi laajamittaisempaa pohdintaa ja ratkaisuehdotuksia epätyypillisen työn epävakauden puskurointiin.

KULTTUURI KANNATTELEE - KAIKKIA

Kaiken kaikkiaan aineiston keskeisin sanoma on TAKUlaisten vahva luottamus kulttuurin merkitykseen yksilöille ja yhteiskunnalle. Työtä tehdään antaumuksella ja tulevaisuus halutaan nähdä rikkaan ja monipuolisen kulttuurituotannon leimaamana. Vaikka kyselyssä ei rakennettu tiekarttoja toivotun utopian saavuttamiseksi, on selvää, että visio työn tärkeydestä kannattelee kulttuurialan välittäjäporrasta heidän tehdessä arkisia valintojaan ja niiden kautta rakentaessaan kulttuurimme tulevaisuutta.

TAKUlaisten vastauksista päätelleen kulttuurin välittäjäammateissa toimivat kantavat ensisijaisesti huolta siitä, että kulttuurin tulee olla tarjolla kaikille ilman korkeiden pääsymaksujen aiheuttamaa karsintaa. Kulttuuri halutaan nähdä tulevaisuudessaakin peruspalveluna, joka tuottaa yksilölle hienoja kokemuksia julkisen rahoituksen subventoimana.

KULTTUURI KANNATTELEE
Kulttuurituotannon tulevaisuus
TAKUlaisten arvioimana
Katri Halonen & Outi Teye (2011)

Utopia, oikeudet: cc, Felipe Venancio

TAKULAINEN UTOPIA JA DYSTOPIA

Todennäköisen tulevaisuuden ohella pyrittiin hahmottamaan vääntämien avulla myös toivottuja utopioita ja epämieluisia dystopioita. Näistä nousi kummastakin viisi keskeistä näkökulmaa, joista TAKUlaiset olivat huomattavan yksimielisiä. Todennäköisyyksien keskittyessä etenkin työsuhteen laatuun ja työympäristöön, toiveet kohdistuivat enemmän kulttuurin sisältöihin ja rooliin yhteiskunnassa ja eri toimialoilla. Dystopian aineksia ovat liukuminen kulttuurisisältöjen ja organisoimintatapojen viemänä kohti kansainvälis-

kulttuurilla on yhteiskunnassa keskeinen asema, sisällöt ovat rikkaita ja monipuolisia ja kulttuurin rooli nähdään kehityksen keskeisenä dynamona. Utopiaa toteuttavat pienet alihankkijat monikansallisten monopolien sijasta. Sen toteuttamiseen osallistuvat myös esimerkiksi matkailu-, sosiaali- ja terveysala lisääntyvän yhteistyön kautta.

Koulutuksen painopiste on peruskoulutuksen sijasta TAKUlaisten ajankohtaisemmassa täydennys- ja maisteritason koulutuksessa. TAKUlainen utopia on vahva visio kulttuu-

Lilith

on kulttuurin ja luovan alan yritys, jonka ytimenä on yhdessä

Viisitoistavuotias Lilith on laajentunut rutkasti alkuaikojen musiikki ja tapahtumatuotannoista monen eri alan taiteilijoiden ja esimerkiksi graafikoiden, tuottajien, toimittajien ja kuvaajien osuuskunnaksi. Taloudellisen synergian lisäksi jäsenten toimintaa ohjaavat laatu, hauskuus, oikeudenmukaisuus ja vapaus.

LILITH

Lilith on mainio brändi ja sen maine on luotettava. Yksinään puurtamiseen tottuneille tekijöille liittoutuminen, tuen ja työtovereiden saaminen voi olla huikea kokemus, kertoo kehitysjohtaja **Kiikka Heikkinen**. Hän vertaa siltä osin osuuskuntaa Takun toimintaan.

– Jos ei halua perustaa toimintaa tai muuta firmaa yksin, ja haluaa maksaa eläkemaksuja vain todellisten palkkojen mukaan, osuuskunta on nappivalinta.

Muuten Heikkinen ei näe suuria eroja osuuskunta- ja muiden yritysmuotojen välillä.

– Samoilla kilpailuareenoilla ja markkinoilla toimitaan kuin muutkin. Karkeasti sanoen esimerkiksi osakeyhtiö on verotuksellisesti ja juridisesti yhteneväinen. Poikkeuksena on, että vaikka osuuskunnassa omistaisi useita osuuksia, ei se tuo enempää päätösvaltaa. Osuuskuntaa ei voi vallata.

ja luovan alan yritys, luotu talousmalli.

Heikkistä pidetään Lilithin talous- ja toimintamallin synnyttäjänä. Hän suosittelee osuuskuntayrittämistä ihmisille, jotka kykenevät kunnioittamaan toisen työtä, luottamaan toisiin ja ajattelemaan pitkäjänteisesti. Ennen osuuskuntaan ryhtymistä pitää keskustella siitä, että työntekijä on yhtä aikaa oma johtajansa sekä yrityksensä omistaja. Siten eri roolit kirkastuvat ja helpottavat yrittäjyyttä.

– Ihmisen täytyy ymmärtää syvästi, mitä demokraattisuus on, sietää epävarmuutta ja osata pitää asiat asioina, Heikkinen kertoo.

Kehitysjohtajan näkökulmasta osuuskunta sopii monille aloille. Työosuus-

kuntien ohessa on hankintoihin tai vain markkinointiin erikoistuneita osuuskuntia.

– Osuuskunta on hyvä vaihtoehto, jos ihmisellä on ajoittaista työttömyyttä. Meidän mallimme sopii erityisesti freelancereille, käsityöläisille, taiteilijoille tai vaikkapa siivousporukoille, hoitajille ja keikkatyöläisille.

Lilithin hallinto laskuttaa jäsentensä tekemät työt ja muut tulot sekä huolehtii kaikista kuluista ja maksuista. Jokaisella jäsenellä on oma kustannuspaikka, jonka kautta rahaliikenne ohjataan oikeaan osoitteeseen.

– Verkkojohtajamme **Timo Turunen** räättelöi meille parin vuoden aikana nettipohjaisen kustannuspaikkalaskurin. Se otetaan käyttöön ensi vuoden aikana, nyt on menossa ensimmäinen kehitysversio. Sen avulla seuranta helpottuu entisestään ja virheet vähenevät, Heikkinen kuvaa Kuhaa,

Lilithin talousmallia, joka tuoteistetaan piakkoin.

Jäsenet maksavat laskutuksestaan, toimintansa luonteesta ja eri kuluistaan riippuen 3 – 13 % hallintokuluja. Kulut pienenevät, kun jäsenen liikevaihto kasvaa tai jos osuuskunnalla on yhteisiä tuloja. Mikäli hallintokuluja on peritty liikaa, ne palautetaan tilikauden lopussa kustannuspaikoille. Hallintokulut koostuvat lähinnä hallinnon palkoista, vuokrista, kirjanpidosta, vakuutuksista, investoinneista ja yhteisistä markkinointitoimenpiteistä.

Jäsenet maksattavat kulunsa kustannuspaikaltaan samalla tavalla kuin olisivat itsenäisiä yrittäjiä. Hallinnon ja omien kulujen jälkeen jäsen voi nostaa palkkaa, työkorvausta tai rojalteja. Osuuskunta huolehtii palkkoihin liittyvistä työantajamaksuista ja muista yrittäjän velvoitteista. Osuuskunnan jäsenellä ei kuitenkaan ole yrittäjästatusta vaan hän on palkansaaja.

Lilithissä on työterveys- ja hammashuolto sekä verovapaat virike- ja lounassetelit käytössä. Työetuja ovat netikauppa omille tuotteille, osuus Särön taiteilijaresidenssissä Berliinissä, tukku- ja muut yrityskumppanuudet sekä lukuisia muita työnteokoja helpottavia ja säästää tuovia asioita. Lilith on myös kustantamo, jolla on toimivat musiikki- ja kirjajakelut.

– Aloitin itse innokkaana tapahtumajärjestäjänä, arkana muusikkona ja Yleisradion käsikirjoittaja/ohjaajana. Nyt olen mielestäni ammattitaitoinen kulttuurialan visionääri. En pelkää rahaa, numeroita tai riskinottoa. Yrittäminen haastavalla alalla oli pikku kitaristityöstä mahtimörkö, vaikka olenkin aina rakastanut hulluja ideoita, Heikkinen nauraa.

– Yrittäminen ja työn vapaus turvallisesti osuuskunnan hoteissa on ihanaa ja etuoikeutettua. Nykymeno, että kaikkien olisi perustettava oma yritys,

ei minusta sovi kaikille - eikä eritoten kulttuuri-ihmisille.

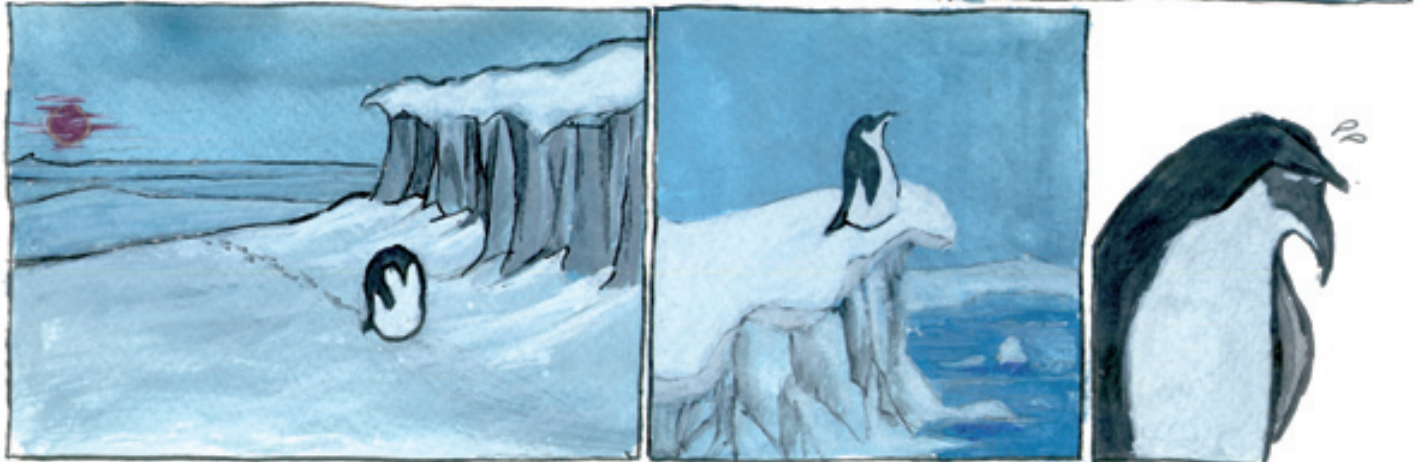
Suurimpana saavutuksena Heikkinen pitää sitä, että ihmiset haluavat olla lilithläisiä. Osuuskunnassa on jo yli sata jäsentä. Viimeaikaisista yhteisistä töistä Heikkinen mainitsee Homoseksuaalisuus tieteen näkökulmasta ja miesten kertomana -kirjan, joka sai hyvin palstatilaa muiden muassa Helsingin Sanomissa.

– Koulutamme itseämme uusin menetelmin ja opimme johtamista yhdessä innovatiivisesti. Kasvamme hallitusti ja vakaasti. Laatu tarkoittaa myös sitä, että elämänlaatu ei kärsi työnteosta, Heikkinen maalaa osuuskunnan tulevaisuutta.

"Lilithin Pentti Luomakangas luotsaa The Bad Ass Brass Bandia. Orkesteri on tehnyt mainioita Staalon kaato -kiertueita Lapissa muutamana vuonna. Tänä syksynä vieraillevina tähtinä olivat Marjo Leinonen, Ulla Pirttijärvi ja Maija Vilkkumaa."
Kuva: Netta Norro © Lilith 2011

Panu Hämeenaho

Tällä palstalla vaihtuvat kirjoittajat paljastavat elämänsä ja levyhyllynsä salaisuuksia ennalta määrättyihin teemoihin liittyen. Juha Niemi on helsinkiläinen toimittaja, joka osallistuu harrastusmielessä Tampere Beatles Happeningin tuottamiseen.

LAPSUUDEN KOTI

Levy: The Beatles:
Rubber Soul (1965)
Biisi: Drive My Car

Tämä tapahtuu 26.12.1973. Olen yhdeksän. Radiosta tulee Jake Nymanin juontama tapaninpäiväspesiali. Otan koko ohjelman oranssille Basf-kasetille, olen saanut kaksi päivää aiemmin joululahjaksi JVC-merkkisen radionaururin.

Ohjelman viimeisenä kappaleena soi The Beatlesin Drive My Car. Koska äänitin myös välipuheet, muistan, että Jake sanoo ennen kappaleen alkua ”lähdetäänpä poikien kanssa pienelle tapaninpäiväajelulle”. Kuuntelen tuota kasettia ja varsinkin tuota kappaletta niin kauan kuin Basf kestää.

Minusta tuo biisi on enemmän rock'n'rollia kuin Alice Cooper, jota kaverit kuuntelevat 1973. Ainoa ongelma Beatlesissa on tuolloin se, että se on niin vanhaa, aikansa elänyttä musiikkia.

ENSIRAKKAUS

Levy: The Beatles:
Magical Mystery Tour
(1967)
Biisi: Strawberry Fields Forever

Tähän kappaleeseen ja sen mystiikkaan varmaankin liittyy joku rakkausafääri, jonka olen kyllä unohtanut. Mutta siinä iässä Beatlesin alkuaikojen simppele tuotanto alkoi tuntua liian simppeleltä. Tämä ei sitä ollut. Tätä saattoi myöhäisessä teini-iässä kuunnella vaikka kuinka pitkään, suomennella sanoja ja yrittää päästä kärryille kaikesta mitä kappaleeseen on ehdettu.

Kärryillä en ole vielääkään, vaikka vuosikausia yritin

AIKUISTUMINEN

Levy: The Beatles:
Anthology (1996)
Biisi: While My Guitar
Gently Weeps

Silloin kai sitä on aikuinen, kun kotona alkaa olla pieniä lapsia. Silloin ehti musiikkia kuunnella öisin, kuulokkeilla. Beatlesin jälkeenjääneistä nauhoista kasattu Anthology 1-3 avasi 23 vuotta ensitutustumisen jälkeen yhtyeestä taas ihan uusia puolia. Niin kuin tämäkin kappale, josta Eric Claptonin kitarointi teki alun perin vähän rasittavan – George Harrisonin akustinen varhainen demo käänsi minut lopulta tämänkin kappaleen faniksi.

NYT

Levy: The Penny Ladies (2011)
Biisi: Strawberry Fields Forever

Elokuun lopulla Liverpoolissa järjestetään International Beatle Week. Tänä vuonna kuulin siellä neljän italialaisen naisen esittävän tätä. Neljä ammattilaista jazzmuusikkoa; läskibasso, rummut, piano ja laulu. Taas olin myyty.

Vasta ihan viime vuosina sitä on niin heltynyt, että sallii muutkin kuin alkupe räiset ja oikeat Beatles-tulkinnat. Tässä alkaa avautua ihan uusi maailma, ja ehkä se oli jo aikakin..

Olen aika varma, että eläkeiässä palaan sitten tuohon Drive My Cariin oikein tosissani.

Raisa Niemi

100-VUOTIAS SUOMALAINEN SARJAKUVA JUHLII

Ensimmäinen suomalainen sarjakuvakirja, Ilmari Vainion Professori Itikaisen tutkimusretki (WSOY), julkaistiin marraskuussa vuonna 1911. Tänä vuonna juhlitaan siis satavuotiaista suomalaista sarjakuvaa. Juhlavuoden ohjelmistossa ja näyttelytarjonnassa on mukana laajoja katsauksia sarjakuvan elävään historiaan. Menneisyyteen ei kuitenkaan haikaiilla. Vuonna 2011 sarjakuvan kenttä on Suomessa kansainväliselläkin tasolla laadukas ja aktiivinen. Omaperäisiä tekijöitä, tyylejä ja aihepiirejä on enemmän kuin koskaan ja alan arvostus kasvaa palkittujen julkaisujen, järjestö- ja koulutustoiminnan sekä kansainvälistymisen myötä. Uusia lehtiä, kustantamoja ja julkaisuformaattejakin on syntynyt tiuhaan. Monet seikat kuten värijulkaisun yleistyminen ja naistaiteilijoiden esiinnousu ovat vaikuttaneet sarjakuvakentän monimuotoistumiseen 1990-luvulta lähtien.

Juhlavuoden ohjelma koostuu näyttelyistä, julkaisuista, festivaaleista ja muista sarjakuvatempauksista sekä sarjakuvan kulttuuripoliittista asemaa parantavista toimenpiteistä. Tapahtumia on ympäri Suomea ja järjestäviä tahoja lukuisia. Juhlavuosi nostaa esiin paitsi historiallisia tekijöitä, hahmoja ja julkaisuja, mutta ennen kaikkea suomalaisen sarjakuvan nykypäivää suuren yleisen tietoisuuteen. Ilosanomaa viedään ulkomaillekin kansainvälisillä kirjamesseilla ja kiertonäyttelyillä. Juhlavuoden suojelijana toimii tasavallan presidentti Tarja Halonen.

Myös Suomen sarjakuvaseura ry:llä on aihetta juhlaan. Se juhlii tänä vuonna 40-vuotispäiviään. Sarjakuvaseuran näkyvin tapahtuma on vuosittaiset sarjakuvafestivaalit. Tapahtuman vaikutus uusien tekijöiden esilletuloon on keskeinen ja festivaaleilla tapaavat tekijät, kustantajat, harrastajat ja suuri yleisö. Pienen piirin Piirtäjäpäivinä vuonna 1979 aloittanut festivaali on kasvanut Suomen ja Pohjois-Euroopan suurimmaksi sarjakuvatapahtumaksi. Festivaaleja on järjestetty vapaaehtoisvoimin jo 26 kertaa. Viime vuonna ensimmäistä kertaa Lasipalatsin aukiolla pidetty, kolmipäiväiseksi kasvanut tapahtuma keräsi jo 15 000 kävijää.

www.sarjakuvaseura.fi

Hämeenlinnassa viime keväänä pidetyssä Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry:n vuosikokouksessa tehtiin päätös, että järjestö siirtyy kahden vuosikokouksen järjestelmään. Näin ollen marraskuussa avautuu jälleen mahdollisuus osallistua mielenkiintoiseen seminaariin ja vaikuttaa järjestön toimintaan syyskokouksen merkeissä.

Takun syyskokous ja seminaari järjestetään tänä vuonna Porvoossa, joka jo kulttuurihistoriansa takia sopii erinomaisesti taide- ja kulttuuriasioihin erikoistuneen järjestömme kokouskau-

ENNAKKOKUTSU

TAKUn syysseminaari ja vuosikokous

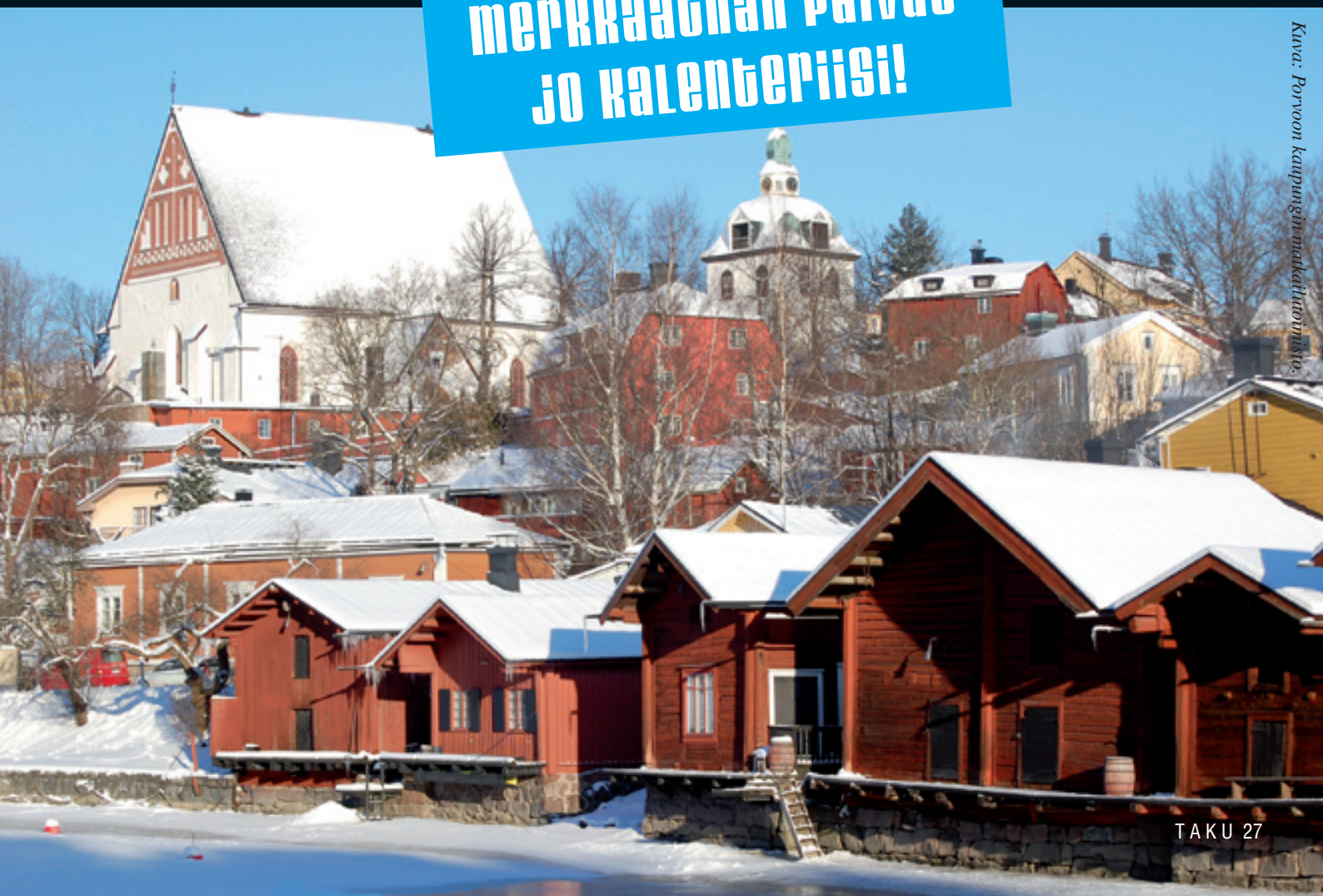
Porvoossa 18.-19.11.2011

pungiksi. Seminaarin yhdeksi teemaksi on valittu **LUOVIEN ALOJEN YRITTÄJYYS**, jota pyritään lähestymään mahdollisimman moninaisista näkökulmista.

Seminaarissa on lisäksi vahva paikallinen näkemys ja puhujiksi ovat lupautuneet muun muassa Porvoon kulttuurijohtaja Susann Hartman, sekä Porvooseen rakenteilla olevan Taidetehaan säätiön asiamies Susanne Dahlqvist. Ohjelma tarkentuu syksyn aikana. Kokouspaikkana toimii Porvoon keskustassa sijaitseva Kulttuuritalo Grand.

Tarkempi ohjelma julkaistaan sekä verkkosivuilla että sähköisessä uutiskirjeessä lokakuun alkupuolella.

merkkaathan päivät
jo kalenteriisi!

MÄÄRÄAIKAINEN, muista oikeutesi

Teksti: Arja Ahola,
Kari Eskola ja Anna Joutsenniemi

Määräaikaiset työntekijät mahdollistavat projektitöiden sujuvan hoitamisen ja toisaalta työelämässä tuiki tarpeelliset perhevapaat ja joustot. – Määräaikaisuus tuo työntekijälle kuitenkin kannettavaksi organisaation riskejä, usein heikomman palkkatason ja vaikeuden suunnitella niin työtään kuin elämänsäkin, huomauttaa Akavan Erityisalojen edunvalvonnan päällikkö Kari Eskola.

Hän puhuu kokemuksesta: määräaikaisten ehdinko näkyy lisääntyvässä määrin liiton jäsenneuvonnassa.

– Työelämän lainsäädäntö on pitkälti rakennettu siitä näkökulmasta, että työtä tehdään kokoaikaisesti ja vakituisessa työssä. Kun tästä poiketaan, syntyy usein niin oikeudellisia ongelmia työsuhteeseen kuin pulmia sosiaaliturvapuolellakin. Muodollisesti määräaikaiset työntekijät ovat pitkälti samassa asemassa kuin toistaiseksi voimassa olevaan eli ns. pysyvään työsuhteeseen palkatut.

Tosiasiana määräaikaisuus tuo mukanaan heikon neuvotteluaseman.

– Hyvien työnhakutaitojen lisäksi jäsenen tulisi olla tietoinen oikeudellisesta asemastaan. Tarvittaessa kannattaa kääntyä liiton puolen. Jäsenen tärkein tuki työpaikoilla on akavalainen*) luottamusmies tai muu henkilöedustaja. Toimistossamme palvelevat lakimiehet ja asiamiehet, Kari Eskola korostaa.

Liitot vaikuttavat yhdessä

Akavan Erityisalat on nostanut edunvalvonnassaan jatkuvasti esille määräaikaisten problematiikkaa. Liiton jäsenkunnassa on muihin ammattiliittoihin verrattuna huomattavan paljon määräaikaista, jotka tyypillisimmillään ovat korkeasti koulutettuja, alle 30-vuotiaita ja naisia, usein taide- ja kulttuurialoilla ja hallinnon tehtävissä.

Pätkätyöt ovat olleet haasteena erityisesti yliopistoissa, valtiolla ja kunnissa, mutta viime vuosina ne ovat yleistyneet myös yksityisellä sektorilla.

– Seuraamme ja viemme eteenpäin jäsenistömme asioita työnantajasektoreittain. Kunta- ja valtiosektoreilla vaikutamme Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestön JUKOn kautta, yksityissektorilla yhteistyökumppanimme on Ylemmät Toimihenkilöt YTN, Eskola kertoo.

– Myönteisiä askelia on otettu. JUKO on esimerkiksi ollut sopimassa, että valtion virastot käyvät luottamusmiestensä kanssa puolivuositin läpi organisaationsa määräaikaiset virka- ja työsuhteet. Tänä vuonna neuvottelimme JUKOn mandaatilla Museoviraston uudelleenjärjestelyistä johtuvista määräaikaistuuksista. Hiljattain ylioppilaskuntien määräaikaisten pidetyt työt todettiin työuomioistuimessa luonteeltaan vakituisiksi. Tämä oli ammattiliittojen ansiota, Eskola luettelee.

Huonot ajat kärjistävät ongelmaa

Kun ajat huononevat, pätkätyöt ongelmineen nostavat helposti päätään. Työnantajalla on matalampi kynnyks palkata töihin määräaikainen työntekijä, jos talous näyttää epävarmalta. Toisaalta määräaikaiset ovat usein ensimmäisenä jonoissa kun organisaatio laatii leikkauslistoja.

–Tämä on tuttua myös julkisella sektorilla talouspaineiden seurauksena. Valtion tuottavuusohjelmaan ja kuntaliitoksiin liittyneiden muutosten yhteydessä työt ovat loppuneet useimmiten ensin määräaikaistilto, Eskola huomauttaa.

– Selvää on, että Suomessa tarvitaan parempaa työsuhteturvaa kaiken globalisaation keskellä. Olennainen osa tätä on määräaikaistuuksien käytön riittävä rajaaminen. Tämä vaatimus koskee kaikkia työnantajasektoreita, Eskola sanoo.

*) Akavalainen edunvalvontajärjestelmä on monitasoinen. Jäsenemme etuja ajavat yksityissektorilla Ylemmät Toimihenkilöt YTN ry:n luottamusmiehet ja julkisella sektorilla Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestön JUKOn luottamusmiehet, jotka itse kuuluvat johonkin akavalaiseen liittoon, esimerkiksi Akavan Erityisaloihin, Insinööriliittoon, Opetusalan ammattijärjestöön jne.

MÄÄRÄAIKAISEN MUISTILISTA

- Käy rekrytointitilanteessa läpi määräaikaisuuden perusteet ja pyydä niistä kirjaus työsuhteen. Työsuhtesuhteissa lähdetään siitä, että määräaikaisuus vaatii aina perustellun syy. Laissa ei tosin ole eritelty, mikä tällainen syy voi olla. Yleisiä syitä ovat esimerkiksi projektityö tai perhevapaan sijaisuus.
- Jos perusteet jäävät ohi, epäselviksi tai epäaidoiksi, kyseenalaista määräaikaisuus. Laki lähtee aina siitä olettamasta, että työsuhte on vakituinen.
- Sovi työsuhtesuhteessa irtisanoutumismahdollisuudesta. Jos tästä ei ole kirjausta, määräaikainen työsuhte kestää puolin ja toisin sovitun määräajan. Tällöin uuteen työpaikkaan irrottautuminen kesken määräaikaistuuksia vaatii tiukkaa neuvottelemista vanhan työnantajan kanssa.
- Jos työnantaja antaa sinun jatkaa työssä määräajan umpeuduttua, työsuhteesi katsotaan muuttuneen toistaiseksi voimassa olevaksi eli ns. pysyväksi, ellet ole nimenomaan sopinut uudesta määräaikaistuuksista.
- Jos jätät määräaikaistuuksista työsuhteesta perhevapaalle, sinulla on määräaikaistuuksien päättyessä vahva oikeus saada työsuhteellesi jatkoa. Perhevapaalle lähteneellä on siis oikeus palata määräaikaistuuksienkin työhön.
- Saat tarvittaessa apua ja tukea Akavan Erityisaloista ja liiton jäseniä edustavilta luottamusmiehiltä työpaikallasi. Autamme esimerkiksi työsuhtesuhtesuhteissä tai voimme kysyä perusteita määräaikaistuuksien käytölle. Tehtävämme on tuoda esille reiluja työehtoja ja tarvittaessa neuvotella puolestasi.

AKAVAN ERITYISALAT

Jos ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden työllistymisestä Suomessa ei pidetä parempaa huolta, suomalaisen yhteiskunnan kustannuksella koulutetut osaajat menetetään muiden maiden työmarkkinoille. Helsingin yliopiston VALOA-hanke on osaltaan hake-massa tilanteeseen tolkkua.

Heidi Layne
suunnittelija/kouluttaja,
Helsingin yliopiston urapalvelut/
VALOA-hanke

TYÖNHAKIJAN SUOMALAISSUUS VOI USEIN OLLA YLIARVOSTETTU MERIITTI

Tällä hetkellä Suomen korkeakouluissa opiskelee noin 13 000 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa. Vuonna 2008 suomalaisissa korkeakouluissa oli 275 englanninkielistä koulutusohjelmaa.

Korkeakouluissa kannetaan huolta ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden taloudellisesta pärjäämisestä, koska heidän on vaikeampaa löytää edes hantihommia rahoittamaan opintojaan. He eivät myöskään kuulu suomalaisen sosiaaliturvan piiriin. Lisäksi harjoittelupaikkojen saaminen on erityisen hankalaa, mikä taas uhkaa viivästyttää opintoja.

Merkittäviä työllistymisen esteitä ovat paikallisten työelämäkontaktien, verkostojen ja työelämäntuntemuksen puute. Työelämän pelisääntöjä on vaikea oppia, jos ei pääse mukaan peliin.

Lisää ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita tavoitellaan

Opetus- ja kulttuuriministeriö on korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassaan asettanut tavoitteeksi, että korkeakouluissa opiskelevien ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä kasvaa 20 000:een vuoteen 2015 mennessä. Korkeakoulujen kansainvälistymisen katsotaan edistävän yhteiskunnan ja elinkeinoelämän monipuolistumista, kansainvälistä verkostoitumista, kilpailu- ja innovaatiokykyä sekä kansalaisten hyvinvointia, osaamista ja sivistystä.

Helsingin yliopiston urapalveluiden koordinoima valtakunnallinen VALOA-hanke haastaa organisaatiot rohkeaan rekrytointiin ja tukee Suomessa opiskelevien ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden työllistymistä Suomeen.

Kielikoulutus ja rekrytinnin kehittäminen tarpeen

Tutkimusten mukaan opiskelijat ovat halukkaita ja motivoituneita jäämään Suomeen, jos sopivaa työtä tai jatko-opiskelumahdollisuuksia on tarjolla. Kielitaidon on todettu tukevan maahanmuuttajien työllistymistä, joskin suomen kielen osaamistarpeet korkeasti koulutettujen työmarkkinoilla ovat hyvin alakohtaisia. Korkeakouluissa ei kuitenkaan järjestetä riittävästi työelämässä vaadittavaan kielitaitoon tähtäviä suomen kielen opintoja.

VALOA-hankkeen järjestämässä työpajassa työnantajat ovat keskustelleet työtehtäväkohtaisista kielitaitovaatimuksista. Heidän mukaansa organisaatioissa menestymiseen tarvitaan muutakin kuin suomalaisuutta ja suomen kieltä. Kyse on enemmänkin rekrytointiprosessien kehittämisestä ja työyhteisöjen asenteiden muuttamisesta. Jos työnantaja käyttää rekrytointissaan aina samoja valintakriteerejä ja liian tiukkoja kielitaitovaatimuksia, se kaventaa ajattelua ja rajoittaa mahdollisuuksia löytää uusia, entistä parempia toimintamalleja.

Vuorovaikutusta lisättävä ja tuettava

Suomessa tarvitaan näkyvää kampanjointia, jolla tuetaan rehellistä ja oikeudenmukaista rekrytointia. Työnantajat eivät välttämättä tiedosta, miten paljon laajaa osaamista ja kulttuurista pääomaa jää Suomessa nyt käyttämättä. Tulisi luoda pysyviä rakenteita, jotta työnantajien työvoimatarpeet ja oikeanlainen asiantuntijuus saataisiin kohtaamaan helpommin.

Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat on opittava näkemään asiantuntijoina ja osaajapotentialina kansainvälistyvässä yhteiskunnassa ja yritysmaailmassa. Heille on erittäin tärkeää saada ensimmäinen kontakti työelämään jo opintojen aikana. Korkeakoulujen on panostettava enemmän opiskelijoiden opintojen aikaiseen ohjaukseen ja tulevaisuudensuunnitteluun. Lisäksi tarvitaan tiiviimpää yhteistyötä työnantajien ja korkeakoulujen välille.

■ Valtakunnallinen ESR-osarahoitteen VALOA-hanke käynnistyi syksyllä 2009 tukemaan Suomessa opiskelevien kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden työllistymistä Suomeen. Hankkeen tavoitteena on edistää korkeakoulujen sekä työnantajien välistä yhteistyötä, edistää kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden tunnettavuutta työelämässä sekä tuottaa menetelmiä ja malleja kansainvälisten opiskelijoiden uraohjaukseen ja palveluihin.

VALOA-hanke etsii yhteistyökumppaneita ensi syksynä alkavaan markkinointikampanjaan.

www.valoa-hanke.fi

Erityiskoulutettujen työttömyyskassa Erko

Asemamiehenkatu 2, 00520 Helsinki

Toimisto on avoinna 9.00-15.00

Palvelunumero (09) 7206 4343

faksi (09) 272 1212

Puhelinpalveluaika on maanantaista torstaihin
klo 12.00-15.00

Sähköposti: erityiskoulutettujen.tk(at)erko.fi

Kassan henkilökunta pyrkii vastaamaan sähköposti-
kyselyihin kolmen arkipäivän kuluessa.

Info-puhelin: Info-puhelimesta **0600 944 94** etuuden
hakija saa tiedon viimeisimmästä maksupäivästä
24 tuntia vuorokaudessa.

Puhelun hinta on pvm + 0,37 euroa minuutissa.

Ammatinharjoittajien ja Yrittäjien Työttömyyskassa AYT

Ratavartijankatu 2 C, 00520 Helsinki

Puh. 0800-9-0888 tai (09) 4763 7660

S-posti: asiakaspalvelu@ayt.fi

INTERNET

JÄSENTIETOJEN PÄIVITYS TEE PÄIVITYKSET VERKOSSA

www.akavanerityisalat.fi

Sisään jäsenkanavalle ja sähköiseen asiointiin
pääset klikkaamalla sivun oikeassa yläkulmassa
näkyvää SÄHKÖINEN ASIOINTI JÄSENILLE
-painiketta. Käyttäjätunnus on jäsenkortistasi
löytyvä henkilökohtainen jäsennumerosi.
Ensimmäisellä kirjautumiskerralla salasanan
toimii oma syntymäaikasi (ppkkvv).

Lomakkeisiin pääset JÄSENYYSS -valikon kautta.

**Pääset sivuille myös
TAKUn sivujen kautta www.taku.fi**

AKAVAN ERITYISALAT

Maistraatinportti 4 A, 00240 Helsinki Puh. 0201 235 340 Puhelinaika: ma klo 10–15, ti – pe 9–15
Fax (09) 147 242 S-postit: etunimi.sukunimi@akavanerityisalat.fi

Jäsensihteerit:

Jäsenrekisteri:

Jaana Honni 0201 235 344

Jäsenrekisteri, jäsenmaksut:

Katja Kosonen 0201 235 346

Jäsenmaksut:

Mary Luokkamäki 0201 235 348
040 582 2215

Asiamiehet:

Arja Ahola

puh. 0201 235 359 tai 040 730 7081

Tutkimustoiminta, palkkatilastot

Kalevi Juntunen

puh. 0201 235 351 tai 040 582 2780

Valtiosektorin sopimus- ja neuvottelutoiminta

Jaakko Korpisaari

puh. 0201 235 363 tai 040 777 9422

Kuntasektorin sopimus- ja neuvottelutoiminta

Riikka Sipilä

puh. 0201 235 336 tai 040 587 2732

Yksityissektorin edunvalvonta, taustaryhmä- ja
yritysyhdistystoiminta YTN:ssä

Lakimiehet:

Kari Eskola, Edunvalvonnan päällikkö, lakimies

puh. 0201 235 367 tai 040 590 5693

Liiton edunvalvonnan yhteensovittaminen,
yksityissektorin edunvalvonta ja työsuhdeneuvonta

Minna Hälikkä, lakimies

puh. 0201 235 352 tai 040 352 2177

Yksityissektorin työsuhdeneuvonta

Harri Ikonen, lakimies

puh. 0201 235 354 tai 040 722 4368

Kunta-, valtio- ja yliopistosektorin virka- ja
työsuhdeneuvonta

Maarit Leppänen, lakimies

puh. 0201 235 353 tai 040 837 7984

Kunta-, valtio- ja yliopistosektorin virka- ja
työsuhdeneuvonta

Tuire Torvela, lakimies

puh. 0201 235 356 tai 0400 871 381

Yksityissektorin edunvalvonta ja työsuhdeneuvon-
ta, ammatinharjoittajia ja yrittäjiä koskevat tehtävät
sekä perhe- ja perintöoikeudellinen neuvonta

TAKU

TAKUN HALLITUKSEN JÄSENTEN YHTEYSTIEDOT 2011

Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry

- Snellmaninkatu 19-21 E 15, 00170 Helsinki
- puh. 0440 664 800 • s-posti taku@taku.fi

HALLITUKSEN
PUHEENJOHTAJA
Petri Katajarinne
Snellmaninkatu 19-21 E 15
00170 Helsinki
gsm 040 164 6665
petri.katajarinne@taku.fi

HALLITUKSEN
VARAPJ.
Kirsi Lajunen
tuottaja
gsm 050 340 7176
kirsi.lajunen@taku.fi

HALLITUKSEN JÄSENET

Varsinaiset jäsenet
Arja Laitinen
Aluepäällikkö
Taiteen keskustoimikunta
Puh. 09 1607 7067
gsm 0400 798 718
arja.laitinen@minedu.fi

Matti Karhos
Pääsihteeri, Sysmän Suvisoitto
gsm 040 836 6647
matti.karhos@sysmansuvisoitto.com

Elise Pedersen
Koordinaattori
gsm 050 553 8673
elise.pedersen@tampere.fi

Juha Isotalo
Aalto-yliopiston ylioppilaskunta
(AYY)
koulutuspoliittinen sihteeri
gsm 050 531 8414
juha@oranssi.org

Piia Jaatinen
lastenohjaaja
gsm 044 309 9752
piia.jaatinen@gmail.com

Mari Lankinen
Tuottaja, Jyväskylän Kesä
Puh. 014 624 384
gsm 050 5363 231
mari.lankinen@jkl.fi

Veera Lampi
Toiminnanjohtaja / Opiskelija
Helsingin yliopisto,
gsm 0400 861199
veera.lampi@helsinki.fi

VARAJÄSENET
Ville Niutanen
Tuottaja
gsm 040 123 9866
ville.niutanen@pp.inet.fi

Merja Isotalo
Yrittäjä
Tmi Kulttuuripajasto
gsm 050 336 3253
isotalo@sci.fi

Salla Heikkinen
opiskelija
Tampereen yliopisto / teatteritiede
gsm. 040 5270 542
Salla.AM.Heikkinen@uta.fi

TOIMINNANJOHTAJA
Kirsi Herala
gsm 040 511 1200
kirsi.herala@taku.fi

JÄRJESTÖ- JA
KEHITYSVASTAAVA
Riina Virkkunen
gsm 0440 664 800
riina.virkkunen@taku.fi

VÄLISTÄVETÄJÄ VIE KAIKILTA

HARMAA TALOUS MUSTA TULEVAISUUS

Katso lisää: mustatulevaisuus.fi

Sisäasiainministeriö | Oikeusministeriö | Sosiaali- ja terveysministeriö | Poliisi | Tulli
Verohallinto | Akava | Elinkeinoelämän keskusliitto EK | Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Eläketurvakeskus | Finanssialan Keskusliitto | Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa
Palkansaajajärjestö Pardia | Palvelualojen ammattiliitto PAM | Rakennusliitto
Rakennusteollisuus RT | SAK | STTK | Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL | Suomen Yrittäjät